Beantwoording technische vragen

Begroting 2027 - 2030

Inhoudsopgave

1. Technische vragen CDA 2
2. Technische vragen Centrumrechts Bernheze 11
3. Technische vragen Lokaal 19
4. Technische vragen ONS Bernheze 30
5. Technische vragen Progressief Bernheze 37
6. Technische vragen Verbindend Bernheze 43

1. Technische vragen CDA

Vraag 1.1: Aanbiedingsbrief (pag. 3 / 4): Wat wordt bedoeld met financiële onzekerheden en stijgende maatschappelijke kosten?
Antwoord: Met financiële onzekerheden bedoelen we vooral de inkomsten uit het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Met stijgende maatschappelijke kosten doelen we met name op de sterk toenemende uitgaven binnen het sociaal domein. Deze kosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen door een grotere vraag naar jeugdzorg en ondersteuning vanuit de Wmo, onder meer als gevolg van de vergrijzing.

Vraag 1.2: Wat willen we bereiken (pag. 7): Voorzieningenniveau en openbare ruimte op minimaal het wettelijk niveau; zijn we daar al of moet daar nog naartoe gewerkt worden?
Antwoord: De openbare ruimte voldoet momenteel aan de geldende wettelijke eisen. Door regulier beheer en onderhoud houden we dit niveau in stand. Bij vervanging of herinrichting passen we de actuele wet- en regelgeving, technische normen en het gemeentelijk beleid toe. De hiervoor benodigde investeringen worden via de reguliere beheer- en begrotingscyclus voorbereid en afgewogen.

Vraag 1.3: Vervanging civiele kunstwerken (pag. 12): Dit lijkt weinig geld voor als er bruggen vervangen moeten worden. Waar is dit bedrag op gebaseerd?
Antwoord: De term "vervanging civiele kunstwerken" in de begroting kan een bredere indruk wekken dan feitelijk aan de orde is. De voornaamste opgave in de periode 2027-2030 betreft het vervangen van leuningen en vergelijkbare onderdelen van civiele kunstwerken op basis van inspectieresultaten. Vervanging van volledige bruggen wordt op dit moment niet binnen deze planperiode voorzien. De langere termijn vervangingsopgave voor civiele kunstwerken wordt nader in beeld gebracht in de nog op te stellen Nota Kapitaalgoederen.

Vraag 1.4: Transitie omgevingsplan (pag. 13): Is hiervoor een bijdrage vanuit het Rijk te verwachten? (eerder gesteld, nogmaals de vraag door de tijd).

Antwoord:
In de meicirculaire 2022, 2023, 2024 en 2025 hebben we respectievelijk € 329.743, € 227.250, € 156.837 en € 176.961 ontvangen voor de uitvoeringskosten omgevingswet. Met deze middelen konden gemeenten in hun transitie ervoor zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld zijn en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Deze middelen hebben we respectievelijk bij de jaarrekening 2024 en 2025 toegevoegd aan de reserve nog nader te bestemmen. Door het rijk is in de meicirculaire 2025 aangekondigd dat nog een stelselevaluatie zal plaatsvinden, waarbij de daadwerkelijke gemaakte kosten in kaart worden gebracht.

Vraag 1.5:
Implementatie en naleving omgevingswet en omgevingsvisie:
Waar bestaan deze kosten uit?

Antwoord:
De Omgevingswet is in werking getreden per 1 januari 2024 en dient wettelijk geïmplementeerd en uitgevoerd te worden. De kosten bestaan uit uitgaven voor de verdere implementatie van de Omgevingswet en uitvoering van de Omgevingsvisie Bernheze 2040. Het betreft onder andere de evaluatie en herijking van de omgevingsvisie, het opstellen en uitwerken van omgevingsprogramma's, een monitoringssystematiek en de verdere ontwikkeling van de beleidscyclus en het beleidshuis. Ook wordt rekening gehouden met een eventuele nieuwe OmgevingsEffectRapportage (OER) wanneer de herijking van de omgevingsvisie daartoe aanleiding geeft.

Vraag 1.6:
Afvlakking kostenontwikkeling sociaal domein (pag. 18 en 165):
Is de procentuele vergelijking o.b.v. cijfers 2027? Dus in 2030 willen we nog maar 60% van de kosten maken die in 2027 gemaakt worden? En zijn de kosten van € 150k ambtelijke inzet?

Antwoord:
Op basis van de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren is een meerjarige prognose opgesteld. Deze prognose laat een structurele stijging van de kosten zien van € 1.298.000 in 2027 ten opzichte van 2026, € 1.302.000 in 2028 ten opzichte van 2027, € 1.424.000 in 2029 ten opzichte van 2028 en € 1.707.000 in 2030 ten opzichte van 2029.

Bij het opstellen van de begroting is echter uitgegaan van een afvlakking van deze kostenontwikkeling. Om die reden zijn lagere structurele stijgingen geraamd. Voor 2027 is rekening gehouden met een stijging van € 1.298.000, voor 2028 met € 1.041.600, voor 2029 met € 996.800 en voor 2030 met € 1.024.200, steeds ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar.

Ten opzichte van de doorrekening is daarmee uitgegaan van een afvlakking van de kostenstijging van € 260.400 in 2028, € 427.200 in 2029 en € 682.800 in 2030. Het cumulatieve effect van de afvlakking bedraagt daarmee € 1.370.400.

Het doel van het project Grip op het sociaal domein is dat de kostenontwikkeling in de komende jaren minder sterk zal zijn dan op basis van de historische trend verwacht mag worden.

Het gevraagde budget van € 150.000 willen we inzetten voor expertise op het gebied van kostenbeheersing binnen het sociaal domein.

Vraag 1.7:
Beleidsindicatoren (pag. 23):
Hoe kan het dat het absoluut verzuim in Bernheze zoveel hoger is dan de referentie, waar zit dat hem in?

Antwoord:
Op basis van de beschikbare gegevens is hiervoor geen eenduidige verklaring te geven. Wel zien we dat het aantal meldingen van absoluut verzuim in Bernheze aanzienlijk is gedaald, van 53 in schooljaar 2023-2024 naar 28 in 2024-2025. Daarnaast blijkt dat circa 30% van deze meldingen administratief van aard was. In deze gevallen was geen sprake van daadwerkelijk verzuim, maar van bijvoorbeeld een niet-verwerkte schoolinschrijving of een niet-geactualiseerde verhuizing in de Basisregistratie personen (BRP).

Vraag 1.8:
Beleidsindicatoren (pag. 25):
Jongeren met jeugdhulp is de enige categorie die hoger scoort dan referentie, is hier een verklaring voor?

Antwoord:
De in de tabel opgenomen beleidsindicatoren zijn verplichte indicatoren op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De cijfers over jongeren met jeugdhulp zijn gebaseerd op gegevens die door zorgaanbieders worden aangeleverd. De gemeente heeft geen invloed op de totstandkoming en juistheid van deze gegevens

Onze eigen data (regionale monitor RIOZ) geeft een ander beeld. In 2024 ontvangt 11,1% van de jeugdigen (<18 jaar) in Bernheze jeugdhulp. In 2025 en 2026 is dit respectievelijk 11,8% en 10,4%. Wanneer we dit vergelijken met een gemeente van vergelijkbare grootte, zoals Vught (12,9%, 13,1% en 10,8%) en Boxtel (13,9%, 14,9% en 12,5%) zijn er in Bernheze minder jongeren die jeugdhulp ontvangen.

Vraag 1.9: Lasten en baten 2025-2027: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie excl. Verenigingsaccommodaties en gemeenschapshuizen; Wat is de verklaring voor de daling van kosten en baten van ruim € 3 mln?
Antwoord: De afname van de kosten tussen de jaren 2026 en 2027 en baten houdt verband met de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Deze kosten en baten ramen wij niet vooraf in de begroting, maar verwerken wij gedurende het jaar in de tussentijdse rapportages. Tot op heden is jaarlijks een overschot gerealiseerd op de ontvangen rijksvergoeding. Overeenkomstig de afspraken met uw raad wordt dit overschot toegevoegd aan de egalisatiereserve Vluchtelingen.

Vraag 1.10: Lasten en baten 2025-2027: 6.712 Begeleiding (Wmo); Wat is de verklaring voor de stijging van kosten van € 600k?
Antwoord: Op basis van de geëxtrapoleerde uitgaven over 2026 verwachten we in 2027 een stijging van de kosten. Deze toename wordt veroorzaakt door zowel de groei van het volume als de prijsontwikkeling.

Vraag 1.11: Lasten en baten 2025-2027: 6.821 Jeugdbescherming. Wat is de verklaring voor de stijging van de begrote kosten van € 300k?
Antwoord: Ook bij jeugdbescherming zien we kosten op basis van de werkelijke uitgaven 2025 en het eerste halfjaar 2026 fors toenemen. Ook dit is een combinatie van zowel de groei van het volume als de prijsontwikkeling.

Vraag 1.12: Beleidsindicatoren (pag. 34): Waarom geen data beschikbaar bij hernieuwbare elektriciteit in bijvoorbeeld 2025?
Antwoord: De in de tabel opgenomen beleidsindicatoren zijn verplichte indicatoren volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De gegevens worden gepubliceerd via Waarstaatjegemeente.nl. Wanneer in de tabel de melding *'geen data beschikbaar'* staat, zijn voor dat jaar nog geen gegevens beschikbaar. Het kan ook voorkomen dat voor één of meer tussenliggende jaren geen gegevens beschikbaar zijn of worden gesteld.

Vraag 1.13: Programma transitie landbouw en buitengebied (pag 36/37): Transitie landbouw en buitengebied; waar wordt de € 125k aan besteed?
Antwoord: Voor het programma TLB is 125.000 geraamd. Dit is het werkbudget voor het programma. Hiervan worden onder andere de volgende zaken betaald: bijdragen van de gemeente aan stimuleringsregelingen zoals de actie 1001 ha waarmee kruidenrijk grasland wordt bevorderd, onze deelname aan de agroproeftuin Noordoost Brabant, onderzoeken t.b.v. beleidsontwikkeling, inhuur van de gebiedsregisseur voor het Aa-dal en de organisatie van kennis/inspiratiebijeenkomsten op het gebied van o.a. biobased bouwen en telen, natuurinclusieve landbouw en andere innovatie.

Vraag 1.14: Introductie ontwikkelfonds ondernemerschap en innovatie (pag 37): Hoeveel geld gaat hier naartoe en wat moet dit opleveren?
Antwoord: Met vaststelling van de begroting 2026 stelde de gemeenteraad een incidenteel budget van € 100.000 beschikbaar voor de periode 2026-2028 voor de introductie van het ontwikkelfonds. Met het ontwikkelfonds willen we vernieuwende, collectieve initiatieven van ondernemers stimuleren die bijdragen aan een toekomstbestendig ondernemersklimaat. De beoogde opbrengst is meer samenwerking, innovatiekracht en economische vitaliteit binnen Bernheze, waarbij ondernemers beter in staat worden gesteld om in te spelen op economische, maatschappelijke en duurzame ontwikkelingen.

Vraag 1.15: Verbinding zorg en veiligheid versterken (pag. 42): Hoe gaan we dat doen met € 35k budget?
Antwoord: We breiden de capaciteit bij veiligheid structureel uit met 1 fte. 0,8 fte dekken we uit bestaande middelen (nieuw voor oud en scherpere prioritering). Door de verbinding tussen zorg en veiligheid verder te versterken, kunnen risico's eerder worden gesignaleerd en kan escalatie zoveel mogelijk worden voorkomen. Voor de resterende 0,2 fte is € 35.000 benodigd. Door de verbinding tussen zorg en veiligheid verder te versterken, kunnen risico's eerder worden gesignaleerd en kan escalatie zoveel mogelijk worden voorkomen.

Vraag 1.16: Beleidsindicatoren (pag. 44) Verwijzingen Halt grote stijging in 2025 en Winkeldiefstallen hoger dan referentie. Is daar een verklaring voor?
Antwoord: De toename van het aantal Halt-verwijzingen is vooral het gevolg van de geïntensiveerde samenwerking tussen Halt, de boa's en de politie. Hierdoor worden jongeren eerder en vaker doorverwezen. De meeste doorverwijzingen vinden de laatste twee weken van het jaar plaats (vuurwerk). De toename van het aantal (geregistreerde) winkeldiefstallen lijkt te komen door een nieuw online aangifteportaal, welke sinds een jaar of twee online is. Deze maakt het doen van aangiften van winkeldiefstel door winkeliers eenvoudiger. De meldkamer en de wijkagenten wijzen in hun contacten met ondernemers ook op dit aangifteportaal. Ook tijdens bijeenkomsten van Bondgenoten (samenwerkingsnetwerk van gemeente, politie en maatschappelijk betrokken ondernemers) wordt aandacht besteed aan het belang van aangifte.

Vraag 1.17: Vervanging hardware (laptops, beeldschermen, telefoons, etc.) (pag. 49 / 50): Vervanging hardware nu als één bedrag in een specifiek jaar opgenomen, maar worden deze niet doorlopend vervangen?
Antwoord: Laptops, beeldschermen, telefoons en overige ICT-apparatuur worden organisatiebreed periodiek vervangen, waarbij een afschrijvingstermijn van vier jaar wordt gehanteerd. Het opgenomen bedrag heeft daarom betrekking op een investering ten behoeve van de vervanging van deze apparatuur.

Vraag 1.18: Lasten en baten 2025-2027 (pag. 51): Stijging kosten Overhead met € 400k; stijging loonkosten of ook extra fte?
Antwoord: De stijging is een combinatie van loonstijgingen, een beperkte uitbreiding van 0,66 fte, prijsstijgingen op gemeentelijke huisvesting, automatisering, aanverwante personele kosten, thuiswerkfaciliteiten (€ 40.000), Verantwoorde inzet Artificieel Intelligence (AI) (€ 30.000).

Vraag 1.19: Algemene uitkering uit het gemeentefonds (pag. 61): Uitkomst sept-circulaire al bekend?

Antwoord:
De uitkomsten van de septembercirculaire zullen we uiterlijk in de week van 12 oktober publiceren op raadsnet.

Vraag 1.20:
Algemene uitkering uit het gemeentefonds (pag. 62 en 164):
In 2030 vallen negatieve stelposten vanuit AU weg, dus dan komt accres volledig ten goede aan de inkomsten. Hoe is dat verwerkt in de begroting 2030? Nu loopt het tekort alleen nog maar verder op.

Antwoord:
In de begroting 2027-2030 zijn de inkomsten gebaseerd op de uitkomsten van de meicirculaire 2026, zoals weergegeven in de tabel op pagina 59. De inkomsten uit de algemene uitkering laten in 2028 een lichte daling zien. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door de verwerking van de besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd, de invoering van een eigen bijdrage in de jeugdzorg, de besparing door sturing op de trajectduur binnen de jeugdzorg, de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo en het wegvallen van enkele incidentele uitkeringen, waaronder de middelen voor capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid en bibliotheekvoorzieningen.
Voor de invoering van de eigen bijdrage in de jeugdzorg en de besparing door sturing op de trajectduur zijn aan de lastenkant stelposten opgenomen. Deze zijn, conform de informatie van de provinciaal toezichthouder, gelijk aan de verlaging van de algemene uitkering.
Het oplopende begrotingstekort wordt daarnaast mede veroorzaakt door de lasten die voortvloeien uit de gemeentelijke ambities, waaronder de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, de Misse 2-4-6.

Vraag 1.21:
Overhead (pag. 63):
De personele overheadkosten van € 10 mln staan voor ongeveer 90-100 fte op een totaal van 223 fte. Is deze verhouding vergelijkbaar met andere gemeenten?

Antwoord:
In het bedrag van afgerond € 10 miljoen zijn ook de kosten opgenomen die verband houden met personeelsbeheer en de ontwikkeling van de organisatie. Het gaat daarbij onder meer om opleidings- en ontwikkelkosten, reis- en verblijfkosten, kosten voor werving en selectie, loopbaan- en mobiliteitsbegeleiding, arbodienstverlening en de uitvoering van de salaris- en personeelsadministratie voor de gehele organisatie. Wanneer deze kosten buiten beschouwing worden gelaten, bedragen de geraamde salariskosten binnen de overhead € 8.439.423, hetgeen overeenkomt met 81.24 fte.

De overhead bestaat uit de volgende functies en teams: Klantcontactcentrum (5,29 fte), Financiën (10,40 fte), kwaliteitsmedewerkers (3,00 fte), HRM (5,30 fte), Informatievoorziening (15,55 fte), teamcoaches (8,00 fte), Strategie (7,33 fte),

bodenteam/FMVG (4,00 fte), flexibele schil (10,00 fte), directieteam (1,00 fte), bestuurssecretariaat (2,42 fte), Communicatie (6,23 fte) en Juridische Zaken (2,72 fte).

Wij beschikken niet over een betrouwbare benchmark van vergelijkbare gemeenten op basis van dezelfde definitie van overhead. Daarom kunnen wij niet beoordelen of deze verhouding overeenkomt met die van andere gemeenten. Daarbij merken wij op dat verschillen in organisatiestructuur, taakuitoefening en de wijze waarop overhead wordt toegerekend de vergelijkbaarheid tussen gemeenten beperken.

Vraag 1.22:
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (pag. 83):
Bij de risico's missen we het risico op verstoring van de ICT door een hack of andere problemen. Bewust niet opgenomen of goede maatregelen waardoor het een laag risico is?

Antwoord:
Het wegnemen van een risico op een hack of andere problemen kunnen we nooit 100% wegnemen. Wel denken we dat we met de door onszelf en door onze leveranciers genomen maatregelen dit risico afdoende hebben afgedekt. Jaarlijks toetsen we in hoeverre dit nog klopt en of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Vraag 1.23:
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (pag. 90):
Terugbrengen uren ODBN in verzoektaak 'advies ETFAL. Welke taken worden er niet meer uitgevoerd als die teruggebracht worden naar 300 i.p.v. 1.935 uur?

Antwoord:
De ODBN vervult een rol bij de beoordeling en haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen, advies ETFAL (Advies Evenwichtige toedeling functies aan locaties). Op verzoek van de gemeente toetst de ODBN omgevingsplannen en BOPA's integraal aan een breed palet van twaalf milieuaspecten, waaronder: geur, gewasbeschermingsmiddelen, omgevingsveiligheid, geluid, soortenbescherming, stikstofdepositie en bodem. Daarmee biedt de ODBN de gemeente één samenhangend en onderbouwd milieukundig beeld als basis voor besluitvorming.

De afgelopen jaren is gebleken dat deze toetsingen op het gebied van doorlooptijd en tijdsbesteding (kosten) niet naar tevredenheid zijn uitgevoerd. Daarom is besloten om deze werkzaamheden bij de ODBN voor 2027 aanzienlijk af te bouwen en grotendeels te verleggen naar een externe marktpartij tegen lagere kosten en een snellere doorlooptijd.

Vraag 1.24: Beleidsindicatoren (pag. 117): Stijging apparaatskosten in 7 jaar tijd met ruim 60%. Is daar een verklaring voor?
Antwoord: De apparaatskosten laten over de periode 2020-2027 een geleidelijke stijging zien. Deze ontwikkeling wordt voornamelijk veroorzaakt door de loon- en prijsstijgingen waarmee rekening is gehouden in de begroting. Daarnaast neemt de druk op de gemeentelijke organisatie toe als gevolg van nieuwe wettelijke taken, een groeiende complexiteit van bestaande werkzaamheden en hogere eisen op het gebied van dienstverlening, informatievoorziening, digitalisering en rechtmatigheid. Om de gemeentelijke ambities en maatschappelijke opgaven te kunnen realiseren, is op onderdelen de organisatie uitgebreid. Dit leidt tot hogere personeels- en ondersteuningskosten. Verder zorgen investeringen in automatisering, informatiebeveiliging en de vervanging van bedrijfsmiddelen voor een structurele toename van de apparaatskosten. De stijging van de apparaatskosten blijft daarmee in belangrijke mate verbonden aan zowel de reguliere loon- en prijsontwikkeling als de toenemende opgaven en verantwoordelijkheden van de gemeentelijke organisatie.

Vraag 1.25: Paragraaf subsidies (pag. 138): Subsidie diverse organisaties Internationale samenwerking (49k). Welk beleid volgt de gemeente hierbij en komt deze post dan overeen?
Antwoord: De subsidie wordt verstrekt op basis van de Beleidsregels Internationale Samenwerking. Het bedrag van € 49.123 is het subsidieplafond voor 2027.

Vraag 1.26: Paragraaf subsidies (pag. 139): Uit welk beleid vloeien de subsidiebedragen voort bijvoorbeeld die voor de dorpsraden? En waarom wijken deze onderling af?
Antwoord: De subsidiebedragen vloeien voort uit verschillende beleidsnota’s en subsidie-regelingen. Een belangrijke basis voor het Sociaal Domein is het Breed Maatschappelijk Beleid. Vanuit dit beleid verstrekken we subsidies aan verenigingen, dorpsraden en andere maatschappelijke organisaties die de gemeenschapskracht versterken. Met hun activiteiten dragen zij eraan bij dat inwoners kunnen meedoen, zich kunnen ontspannen en zich naar eigen vermogen kunnen ontwikkelen. De subsidiebedragen verschillen omdat per organisatie verschillende berekeningsgrondslagen gelden, zoals het aantal inwoners, leden of deelnemers en de aard en omvang van de activiteiten.

Vraag 1.27: Paragraaf Wet open overheid (WOO) (pag. 144): WOO-verzoeken. Wat hebben de 60 WOO verzoeken in 2025 globaal gekost en welke opties ziet de gemeente om de kosten binnen de perken te houden?
Antwoord: De bestede tijd aan Woo-verzoeken wordt niet (afzonderlijk) geregistreerd, waardoor de totale kosten niet vast te stellen zijn. In eenvoudige gevallen is dit minder, terwijl complexe of omvangrijke verzoeken aanzienlijk meer tijd vergen. Er zijn nauwelijks mogelijkheden om deze kosten te beperken, omdat de behandeling van Woo-verzoeken een wettelijke taak is waaraan de gemeente uitvoering moet geven.

2. Technische vragen Centrumrechts Bernheze

Structurele beleidsmatige inzet Spreidingswet, opvang en integratie – € 87.467
In de programmabegroting 2027-2029 wordt vanaf 2027 structureel €87.467 geraamd voor het “voldoen aan de maatschappelijke en wettelijke taken van de Spreidingswet en opvang en integratie ontheemden d.m.v. structurele beleidsmatige inzet”.

De begroting geeft daarbij geen nadere specificatie van de formatie, functies, werkzaamheden en concrete resultaten die tegenover dit structurele bedrag staan. Tegelijkertijd is voor de raad van belang om inzicht te hebben in de verhouding tussen de gemeentelijke kosten en de financiering die vanuit het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor opvang en de uitvoering van gemeentelijke taken.

Vraag 2.1: Waaruit bestaat de structurele beleidsmatige inzet waarvoor vanaf 2027 € 87.467 per jaar wordt begroot?
Antwoord: De structurele beleidsmatige inzet waarvoor vanaf 2027 € 87.467 wordt begroot, betreft de structurele inzet van een beleidsadviseur Asiel en Migratie.

Vraag 2.2: Welke concrete werkzaamheden en taken worden met dit bedrag uitgevoerd?
Antwoord: De beleidsadviseur Asiel en Migratie zal werkzaam zijn op asielgerelateerde dossiers: de asielopvanglocatie (taakstelling vanuit de Spreidingswet), de opvang van Oekraïense ontheemden en de huisvesting van statushouders.

Vraag 2.3: Hoeveel fte is aan deze structurele inzet gekoppeld en om welke functies gaat het?

Antwoord: Aan de structurele inzet van een beleidsadviseur Asiel en Migratie is 0,78 fte gekoppeld.

Vraag 2.4: Betreft dit volledig nieuwe capaciteit, uitbreiding van bestaande capaciteit of het structureel maken van reeds bestaande inzet?
Antwoord: Momenteel worden de taken die bij de beleidsadviseur Asiel en Migratie komen te liggen versnipperd opgepakt door zowel externe als interne medewerkers. De externe adviseurs die nu op Asiel en Migratie worden ingezet, zijn tot begin 2027 beschikbaar. De taken worden overgedragen van verschillende externe en interne medewerkers aan de beleidsadviseur Asiel en Migratie.

Vraag 2.5: Welke werkzaamheden worden op dit moment al uitgevoerd binnen de gemeentelijke organisatie en welke daarvan worden vanaf 2027 uit deze € 87.467 bekostigd?
Antwoord: Werkzaamheden omvatten het vertalen van landelijk beleid naar lokaal beleid en het implementeren van migratie- en asielbeleid (opvangen en wonen), het adviseren van het bestuur, samenwerking met (regionale) partners, het COA, medeoverheden en woningcorporaties.

Vraag 2.6: Welk deel van de € 87.467 betreft personele lasten en welk deel betreft overige kosten?
Antwoord: Het bedrag betreft uitsluitend personele lasten.

Vraag 2.7: Welke concrete resultaten en prestaties verwacht het college in 2027 tegenover deze structurele uitgave te kunnen realiseren?
Antwoord: De beleidsadviseur Asiel en Migratie moet vooral bestaand beleid en lopende werkzaamheden voortzetten. Ieder half jaar wordt de taakstelling huisvesting statushouders vastgesteld, coördinatie en voortgangbewaking is hierin onderdeel. Een concreet resultaat is het behalen van de huisvestingstaakstelling statushouders. Daarnaast wordt in de regio gewerkt aan een aangepaste urgentieregeling voor de huisvesting van aandachtsgroepen. Een ander concreet resultaat op korte termijn is de (voorbereiding op) realisatie van een asielopvanglocatie, waarvoor in 2027 door de raad kaders worden vastgesteld. Daarnaast heeft Bernheze twee opvanglocaties, voortgang bewaken en evaluatie is een onderdeel hiervan. Daarnaast voldoet Bernheze

nog niet volledig aan de taakstelling opvang Oekraïense ontheemden. Acties die hieruit voortvloeien moeten worden opgepakt.

Vraag 2.8:
Welke werkzaamheden of capaciteit worden met dit budget ingezet zolang nog geen definitieve opvanglocatie, omvang en uitvoeringsvorm voor de gemeentelijke opvangopgave zijn vastgesteld?

Antwoord:
De realisatie van de asielopvanglocatie vereist veel voorbereidend werk. De kaders die aan de raad worden voorgelegd, moeten worden uitgewerkt. Ook het betrekken en informeren van omwonenden, betrokkenen en inwoners vraagt de nodige inzet. In een later stadium zal de samenwerking met het COA intensiveren en moet een bestuursovereenkomst worden opgesteld. Daarnaast blijft aandacht nodig voor de opvang van Oekraïense ontheemden en de huisvesting van statushouders.

Vraag 2.9:
Welk deel van de begrote kosten wordt naar verwachting door het Rijk gecompenseerd?

Antwoord:
Voor deze kosten is deels compensatie van het Rijk beschikbaar vanuit de Regeling tijdelijke bekostiging opvang en huisvesting. Op het moment dat er een asiellocatie is gerealiseerd ontvangt de gemeente een vergoeding via een decentralisatieuitkering.

Vraag 2.10:
Via welke specifieke rijksregelingen wordt deze compensatie ontvangen en welk bedrag verwacht het college in 2027 daadwerkelijk te ontvangen?

Antwoord:
Dit is afhankelijk van meerdere factoren van een asiellocatie. Zodra een locatie definitief is vastgesteld kan de begroting worden opgemaakt.

Vraag 2.11:
Kan het college aangeven welk bedrag van de € 87.467 uiteindelijk structureel ten laste blijft van de algemene middelen van de gemeente?

Antwoord:
Deze kosten komen structureel ten laste van de algemene middelen van de gemeente.

Vraag 2.12:
Indien de gemeentelijke kosten geheel of gedeeltelijk door het Rijk worden vergoed: waarom is in de begroting gekozen voor een structurele gemeentelijke lastenraming van € 87.467 en hoe verhoudt deze zich tot de verwachte rijksvergoeding?

Antwoord: De structurele raming van € 87.467 betreft de personele lasten van de beleidsadviseur Asiel en Migratie. Deze inzet is nodig voor structurele gemeentelijke taken rond asielopvang, opvang van Oekraïense ontheemden en huisvesting van statushouders. De rijksvergoeding is afhankelijk van de concrete opvangsituatie en is daarom nog niet structureel op dit bedrag in mindering gebracht. Zodra hierover meer zekerheid bestaat, worden de baten in de begroting verwerkt.

Internationale samenwerking – subsidieplafond € 49.123

In de programmabegroting 2027-2029 is onder de subsidies een subsidieplafond van € 49.123 opgenomen voor “Diverse organisaties Internationale samenwerking”. Uit eerdere begrotings- en verantwoordingsstukken blijkt dat hiervoor ook in voorgaande jaren bedragen zijn geraamd en daadwerkelijk verstrekt. In de jaarrekening 2024 bedroegen de gerealiseerde uitgaven voor deze categorie € 42.775.
Voor een goede beoordeling van dit structureel terugkerende subsidiebudget is het van belang om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke ontvangers, de omvang van de verstrekte subsidies en de aard van de projecten.

Vraag 2.13: Welke organisaties hebben in 2024 daadwerkelijk subsidie ontvangen onder de post “Internationale samenwerking”?
Antwoord: Zie bijlage 1 “Overzicht subsidies 2024-2026 Internationale Samenwerking”.

Vraag 2.14: Welk bedrag heeft iedere organisatie in 2024 ontvangen?
Antwoord: Zie bijlage “Overzicht subsidies 2024-2026 Internationale Samenwerking”.

Vraag 2.15: Welke organisaties hebben in 2025 en 2026 subsidie ontvangen of ontvangen naar verwachting subsidie uit deze post, en om welke bedragen gaat het?
Antwoord: Zie bijlage “Overzicht subsidies 2024-2026 Internationale Samenwerking”.

Vraag 2.16: Welke organisaties komen in 2027 in aanmerking voor subsidie uit het subsidieplafond van € 49.123?

Antwoord:
Dit is nu nog niet bekend. Organisaties kunnen tot uiterlijk 1 mei 2027 een subsidieaanvraag indienen. Daarna wordt beoordeeld welke aanvragen zijn ontvangen en voor subsidieverlening in aanmerking komen.

Vraag 2.17:
Welk bedrag verwacht het college in 2027 daadwerkelijk uit te keren van dit subsidieplafond?

Antwoord:
Dit is op dit moment nog niet bekend. Organisaties kunnen tot 1 mei 2027 een subsidieaanvraag indienen. Het daadwerkelijk uit te keren bedrag is afhankelijk van de ontvangen en gehonoreerde aanvragen en kan daarom vooraf niet worden vastgesteld.

Vraag 2.18:
Kan het college per organisatie aangeven voor welk concreet project of welke activiteit subsidie wordt verstrekt

Antwoord:
Zie bijlage “Overzicht subsidies 2024-2026 Internationale Samenwerking”, kolom ‘Subsidie t.b.v. project/activiteit’.

Vraag 2.19:
Welke concrete gemeentelijke doelstelling of welk lokaal maatschappelijk belang wordt met deze subsidieverstrekking gediend?

Antwoord:
Zie bijlage ‘Beleidsregels Internationale Samenwerking’. Na vaststelling van deze beleidsregels zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd: gezamenlijke opslag is er niet meer en de fairtrademiddelen komen niet meer ten laste van de projectsubsidies. De wereldwinkels zijn inmiddels opgeheven.

Vraag 2.20:
Welk deel van de verstrekte subsidies betreft activiteiten die kunnen worden aangemerkt als internationale ontwikkelingshulp?

Antwoord:
Alle verstrekte subsidies.

Vraag 2.21:
Op welke gemeentelijke beleidsdoelstelling of wettelijke taak zijn deze uitgaven gebaseerd?

Antwoord: Deze subsidies vloeien voort uit de Algemene verordening welzijnssubsidies 2021. Het betreft geen wettelijke taak.

Vraag 2.22: Kan het college aangeven of het subsidieplafond van € 49.123 een structureel terugkerend budget betreft en, zo ja, waarom hiervoor structureel gemeentelijke middelen worden gereserveerd?
Antwoord: Ja, dit is een structureel budget. Dit is een besluit van de raad.

Vraag 2.23: Zijn er voor deze subsidies alternatieve financieringsbronnen, zoals landelijke, provinciale of particuliere middelen?
Antwoord: Ja, bijvoorbeeld Stichting Wilde Ganzen, Partin, Liliane Fonds, Stichting Melanie en Aqua for All. Het is ons niet bekend of de organisaties gebruik hebben gemaakt van deze financieringsbronnen.

Vraag 2.24: Kan het college een overzicht verstrekken van de verstrekte subsidies en de daarmee gerealiseerde resultaten over de afgelopen drie begrotingsjaren?
Antwoord: Zie bijlage “Overzicht subsidies 2024-2026 Internationale Samenwerking”.

Werkbudget Breed Maatschappelijk Beleid – € 10.000 structureel

Voor Breed Maatschappelijk Beleid wordt vanaf 2027 een bedrag van €10.000 structureel geraamd. Opvallend is dat in de programmabegroting 2025 voor het werkbudget Breed Maatschappelijk Beleid eveneens €10.000 per jaar was opgenomen voor 2025, 2026 en 2027, maar deze bedragen toen expliciet als incidenteel waren aangemerkt en uit de reserve Transities werden gedekt. Daarmee ontstaat de vraag waarom dit werkbudget inmiddels als structurele uitgave wordt opgenomen en welke concrete activiteiten en resultaten hier tegenover staan.

Vraag 2.25: Waarom is het werkbudget Breed Maatschappelijk Beleid vanaf 2027 structureel gemaakt, terwijl hetzelfde budget in de eerdere begrotingen als incidenteel was opgenomen?

Antwoord:
Het werkbudget ondersteunt activiteiten die nodig zijn om het Breed Maatschappelijk Beleid blijvend uit te voeren en verder te ontwikkelen. Omdat deze inzet jaarlijks terugkomt en niet aan één tijdelijk project is gekoppeld, is het budget vanaf 2027 structureel opgenomen. Daarmee blijft jaarlijks ruimte om activiteiten te kunnen organiseren, partners te verbinden, nieuwe werkwijzen te verkennen en initiatieven te ondersteunen die de gemeenschapskracht versterken.

Vraag 2.26:
Welke concrete activiteiten worden vanaf 2027 structureel uit dit bedrag van € 10.000 bekostigd?

Antwoord:
Het bedrag is bedoeld als werkbudget om activiteiten te kunnen organiseren en ondersteunen. Het kan onder meer worden ingezet voor werk- en netwerkbijeenkomsten, het uitnodigen van een spreker of deskundige, huur van een locatie voor een bijeenkomst met maatschappelijke partners en het plaatsen van publicaties om inwoners te informeren en te betrekken.

Vraag 2.27:
Kan het college een overzicht geven van de activiteiten waarvoor het werkbudget in 2025 en 2026 daadwerkelijk is ingezet?

Antwoord:

Uitgaven 2025

Bernheze Media Wijs & Pitt – diverse publicaties	€ 4.990
Bteken – coaching	€ 500
Bulk Werk - Participatieprojecten & Advies – snelkookpansessie participatie Breed maatschappelijk beleid	€ 495
Gemeenschapshuis de Wis – bijeenkomst NOVA	€ 220,92
Kwarts B.V. – ontwerp en begeleiding bijeenkomst	€ 3.125
Stichting De Pas – vrijwilligersbijeenkomst 4-5-2025	€ 638,88
Buitengewoon Brabant	€ 664,35
Totaal	**€ 10.634,15**

Uitgaven 2026

Bernheze Media Wijs & Pitt – diverse publicaties	€ 3.244,50
IBN facilitair – kosten organiseren bijeenkomst 2-3-2026	€ 121,10
Totaal	**€ 3.365,60**

Vraag 2.28: Welk bedrag is in 2025 en 2026 daadwerkelijk uitgegeven?
Antwoord: Zie antwoord vraag 2.27.

Vraag 2.29: Aan welke organisaties, projecten, bijeenkomsten of activiteiten zijn deze bedragen verstrekt?
Antwoord: Zie antwoord vraag 2.27.

Vraag 2.30: Welke concrete resultaten zijn met het werkbudget in 2025 en 2026 bereikt?
Antwoord: Met het werkbudget zijn in 2025 en 2026 onder meer publicaties, participatie- en netwerkbijeenkomsten en de inhoudelijke voorbereiding en begeleiding van bijeenkomsten mogelijk gemaakt. Deze inzet heeft bijgedragen aan het informeren en betrekken van inwoners en maatschappelijke partners, het ophalen van signalen en ideeën, het delen van kennis en het versterken van samenwerking. Dit draagt bij aan ons doel om iedereen zo veel mogelijk mee te laten doen aan de samenleving en het versterken van gemeenschapskracht in onze dorpen.

Vraag 2.31: Op welke wijze worden de resultaten van deze activiteiten gemeten of geëvalueerd?
Antwoord: Omdat het werkbudget wordt ingezet voor uiteenlopende activiteiten, meten we de opbrengsten niet. Wel gebruiken we de opbrengsten voor de verdere uitvoering van het Breed Maatschappelijk Beleid.

Vraag 2.32: Welke structurele activiteiten maken het noodzakelijk om vanaf 2027 jaarlijks €10.000 beschikbaar te stellen?
Antwoord: Het gaat niet om ieder jaar dezelfde activiteiten. We hebben een structurele behoefte aan een flexibel werkbudget voor de uitvoering van het Breed Maatschappelijk Beleid. We kunnen zo gedurende het jaar kleinere activiteiten en uitgaven bekostigen zonder voor iedere afzonderlijke inzet een apart budgetvoorstel te hoeven doen.

Vraag 2.33: Kan het college aangeven waarom deze activiteiten niet binnen de bestaande reguliere budgetten van Breed Maatschappelijk Beleid kunnen worden uitgevoerd?
Antwoord: De reguliere budgetten binnen het Breed Maatschappelijk Beleid/Sociaal Domein zijn bestemd voor vaste verplichtingen, wettelijke uitgaven, subsidies en bestaande voorzieningen. Het werkbudget is bedoeld voor kleinere, flexibele uitgaven die nodig zijn om uitvoering te kunnen geven aan de zichtbaarheid, het informeren van inwoners en netwerkpartners, voortkomende uit het Breed Maatschappelijk Beleid.

Vraag 2.34: Is het structurele bedrag van € 10.000 gekoppeld aan concrete prestatieafspraken, doelstellingen of aantallen te bereiken inwoners/organisaties?
Antwoord: Nee, het bedrag is niet vooraf gekoppeld aan concrete prestatieafspraken en doelstellingen. Per activiteit bekijken we wat het beoogde doel is en wie we willen bereiken.

Vraag 2.35: Indien dit niet het geval is: op basis waarvan is het structurele bedrag van € 10.000 bepaald?
Antwoord: Het bedrag is gebaseerd op de omvang van het bestaande werkbudget en de ervaringen met de inzet daarvan in voorgaande jaren.

Vraag 2.36: Kan het college aangeven welke concrete maatschappelijke meerwaarde tegenover deze structurele uitgave van € 10.000 wordt verwacht?
Antwoord: De verwachte maatschappelijke meerwaarde is dat inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties beter worden betrokken en met elkaar en de gemeente worden verbonden. Hierdoor kunnen signalen en behoeften eerder worden opgehaald, kennis en goede voorbeelden worden gedeeld en nieuwe gezamenlijke initiatieven ontstaan. Dit versterkt de gemeenschapskracht en draagt bij aan de doelen van het Breed Maatschappelijk Beleid: dat inwoners kunnen meedoen, zich kunnen ontspannen en zich naar eigen vermogen kunnen ontwikkelen.

3. Technische vragen Lokaal

Vraag 3.1: *Financiële gevolgen bestuursprogramma*

In de begroting 2027 is aangegeven dat het bestuursprogramma nog niet financieel is verwerkt.

- Kan het college een overzicht verstrekken van de beleidsvoornemens uit het bestuursprogramma die nog niet zijn verwerkt in de begroting 2027 en de meerjarenraming?
- Welk incidenteel en structureel financieel effect wordt hiervan per maatregel verwacht voor de periode 2027-2030?

Antwoord:
In het bestuursprogramma dat aan uw raad is aangeboden, is in de tabellen in de kolom *'Middelen'* aangegeven voor welke beleidsvoornemens nog geen budget in de begroting is opgenomen. De financiële consequenties van deze beleidsvoornemens zijn op dit moment nog niet voldoende uitgewerkt en/of nog niet bekend. De verdere uitwerking vindt de komende periode plaats, waarna de financiële consequenties worden verwerkt in de begrotingswijziging die in februari aan uw raad wordt voorgelegd.

Vraag 3.2:
Ontwikkeling structureel begrotingssaldo

- Kan in één overzicht worden aangegeven welke mutaties het verschil verklaren tussen het structurele begrotingssaldo in de Programmabegroting 2026 en het structurele begrotingssaldo in de Programmabegroting 2027 voor de jaren 2028-2030?
- Graag per mutatie het structurele financiële effect vermelden.

Antwoord:
Een één-op-één aansluiting tussen het structurele begrotingssaldo in de Programmabegroting 2026 en de Programmabegroting 2027 voor de jaren 2028-2030 is niet te maken. De Programmabegroting 2027 is integraal opnieuw opgebouwd op basis van geactualiseerde financiële en beleidsmatige uitgangspunten. Daarbij zijn zowel nieuwe beleidsvoornemens als autonome ontwikkelingen, actualisaties van ramingen en wijzigingen in de algemene uitkering verwerkt.
Hierdoor kunnen de verschillen in het structurele begrotingssaldo niet eenduidig worden toegeschreven aan afzonderlijke mutaties ten opzichte van de Programmabegroting 2026. Een overzicht met een volledige aansluiting en een financieel effect per afzonderlijke mutatie is daarom niet beschikbaar.
De belangrijkste oorzaken van de verschillen zijn:

- verwerking van nieuwe beleidsvoornemens met substantiële investeringsbedragen en daarmee samenhangende afschrijvingslasten (o.a. De Misse 2-4-6, IHP);
- actualisatie van loon- en prijsontwikkelingen;
- verwerking van de uitkomsten van de meicirculaire 2026;
- overige actualisaties van baten en lasten.

Vraag 3.3:

Nog niet verwerkte financiële gevolgen

- Welke reeds bekende of redelijkerwijs te verwachten investeringen en structurele exploitatielasten voor de periode 2027-2030 zijn nog niet of slechts gedeeltelijk financieel verwerkt in deze begroting?
- Kan daarbij onderscheid worden gemaakt tussen investeringen, incidentele lasten en structurele lasten?

Antwoord:

De voorliggende begroting heeft een beleidsarm karakter en omvat uitsluitend de onontkoombare ontwikkelingen. In februari 2027 wordt aan uw raad een aanvullende begrotingswijziging ter besluitvorming voorgelegd. In deze begrotingswijziging worden de beleidsvoornemens opgenomen die voortvloeien uit de ambities van het college en die op dit moment nog niet in de begroting zijn verwerkt. Daarbij blijft het uitgangspunt onverminderd van kracht dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet blijven. De financiële ruimte voor deze aanvullende beleidsvoornemens zal daarom worden gevonden binnen het beschikbare surplus van de vrij besteedbare reserve, zonder afbreuk te doen aan een financieel gezonde en toekomstbestendige positie van de gemeente.

In deze bestuursperiode staan nog diverse omvangrijke projecten op de agenda die aanzienlijke investeringen vergen. Hierbij gaat het onder meer om de ontsluitingswegen in Nistelrode en Heeswijk-Dinther, de herhuisvesting van De Misse 2-4-6, de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de aanleg van het sportpark in Heeswijk-Dinther.
De financiële consequenties van de projecten Ontsluitingswegen Nistelrode en Heeswijk-Dinther en de aanleg van het sportpark in Heeswijk-Dinther zijn nog niet opgenomen in de voorliggende begroting. De hieruit voortvloeiende (afschrijvings-)lasten zullen namelijk pas na 2030 effect hebben op de exploitatie.
Daarnaast zijn in het bestuursprogramma onder de tabellen *'Wat gaan we doen'*, in de kolom 'Middelen', diverse aanvullende budgetvragen opgenomen. Deze worden betrokken bij de integrale afweging die plaatsvindt in het kader van de begrotingswijziging die in februari ter besluitvorming aan uw raad wordt voorgelegd.

Vraag 3.4:

Prioritering investeringen

- Is een prioritering opgesteld van investeringen die bij gewijzigde financiële omstandigheden kunnen worden gefaseerd of uitgesteld?
- Zo ja, kan hiervan een overzicht worden verstrekt inclusief de financiële omvang van de betreffende projecten?

Antwoord:

Nee, er is geen afzonderlijke prioritering opgesteld. De prioritering verschilt per domein. In het bestuursprogramma is een fasering opgenomen waarin de uitvoering van de beleidsvoornemens, conform de per domein gestelde prioriteiten, is gepland.

Vraag 3.5:

Solvabiliteit en financieringsbehoefte

- Kan worden aangegeven waardoor de geraamde solvabiliteit afneemt gedurende de periode 2027-2030?
- Hoeveel nieuwe externe financiering wordt per jaar verwacht?
- Met welk rentepercentage is gerekend?
- Wat is het effect op het structurele begrotingssaldo indien de rente 1 procentpunt hoger uitvalt dan geraamd?

Antwoord:

De geraamde solvabiliteit neemt af als gevolg van de afname van het eigen vermogen door inzet van de reserve nog nader te bestemmen voor incidentele kosten.

We houden rekening met de volgende aan te trekken externe financiering:
- € 7.500.000 in 2026 waarvan € 4.000.000 o.b.v. kredietlimiet
- € 4.000.000 in 2027
- € 1.000.000 in 2028
- € 16.625.000 in 2029
- € 16.625.000 in 2030

Vanaf 2029 verwachten wij een aanzienlijke toename van de externe financieringsbehoefte. Dit hangt samen met de uitvoering van diverse omvangrijke investeringsprojecten, waarvoor de realisatie naar verwachting in 2028 en 2029 van start gaat. Het betreft onder meer de herhuisvesting van De Misse 2-4-6, de herontwikkeling van sportpark Heeswijk-Dinther, de aanleg van de ontsluitingsweg Heeswijk-Dinther en de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Deze bedragen betreffen de naar huidige inzichten daadwerkelijk aan te trekken externe financiering en zijn niet één-op-één gelijk aan de in de financieringsparagraaf weergegeven liquiditeits-/financieringsbehoefte.

De financieringslasten nemen toe zodra hiervoor vreemd vermogen wordt aangetrokken. De afschrijvingslasten drukken echter pas op de exploitatie vanaf het jaar nadat een investering gereed is gekomen en in gebruik is genomen. Hierdoor ontstaat een verschil in het moment waarop de financieringslasten en de afschrijvingslasten zich voordoen.

We hebben gerekend met een rentepercentage van 3,25%.
Het effect op het structurele begrotingssaldo indien de rente 1 procentpunt hoger uitvalt dan geraamd is voor de periode 2027-2030 een structureel bedrag van € 457.500.

Vraag 3.6:

Extra OZB-opbrengsten

- Welk bedrag aan extra structurele OZB-opbrengsten wordt gerealiseerd door de verhogingen boven de reguliere inflatiecorrectie?
- Hoe werkt deze opbrengst door in de jaren 2028-2030?
- Welke investeringen, kapitaallasten of structurele uitgaven zijn hiermee gedekt?

Antwoord:

Met de voorgestelde extra OZB-verhoging van 10% voor woningen en 8% voor niet-woningen wordt in 2027 naar verwachting € 862.509 aan aanvullende OZB-opbrengsten gerealiseerd. Rekening houdend met de jaarlijkse inflatieontwikkeling loopt dit bedrag op naar € 901.487 in 2028, € 948.198 in 2029 en € 988.119 in 2030.

De opbrengsten uit de OZB behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Hierdoor is het niet mogelijk deze inkomsten rechtstreeks toe te rekenen aan specifieke investeringen of aan de daaruit voortvloeiende afschrijvings- en exploitatielasten.

De begroting 2027 sluit met een beperkt positief saldo van € 12.330. De structurele afschrijvingslasten voor de opgenomen investeringen in de jaarschijf ad € 145.053 zijn echter nog geen onderdeel van dit beperkte overschot. Deze worden op basis van de financiële verordening geraamd vanaf 2028. Voor de jaren daarna laten de meerjarenramingen, ondanks een beleidsarme begroting, echter aanzienlijke tekorten zien. Naar onze mening onderstreept dit de noodzaak van de voorgestelde extra OZB-verhoging om de financiële positie van de gemeente structureel te versterken en de toekomstige begrotingstekorten op te vangen.

Vraag 3.7:

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

- Wat is het totale financiële beslag van het IHP inclusief investeringen, tijdelijke huisvesting, sloopkosten, afboekingen van boekwaarden en toekomstige kapitaallasten?
- Welke financiële effecten ontstaan indien onderdelen van het IHP gefaseerd worden uitgevoerd?

Antwoord:

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) bevindt zich momenteel in de conceptfase. De daarin opgenomen financiële ramingen, waaronder investeringskosten en de daarmee samenhangende afschrijvingslasten, kosten voor tijdelijke huisvesting, sloopkosten, afboekingen van boekwaarden, zijn nog niet bestuurlijk vastgesteld en kunnen nog wijzigen.

Om die reden kunnen we op dit moment geen definitieve uitspraken doen over het totale financiële beslag van het IHP of over de financiële effecten van een eventuele fasering van onderdelen. Het college organiseert voor uw raad op 7 januari 2027 een themabijeenkomst over het IHP. Voorafgaand aan deze bijeenkomst wordt de conceptrapportage met de raad gedeeld. Zodra de uitgangspunten en scenario's nader

zijn uitgewerkt, kunnen de financiële consequenties en effecten van fasering inzichtelijk worden gemaakt.

Vraag 3.8:

Herhuisvesting De Misse 2-4-6

- Wat is de meest actuele raming van de totale projectkosten, inclusief inventaris, tijdelijke huisvesting, indexatie, risicoreserveringen en financieringslasten?
- Welke structurele exploitatie- en kapitaallasten worden na ingebruikname verwacht?

Antwoord:

- Voor tijdelijke huisvesting is een indicatieve reservering van € 1,5 miljoen opgenomen in de begroting. Voor de inventaris en inrichting, risicoreserveringen en de definitieve financieringslasten is nog geen definitieve raming beschikbaar. In 2025 is er een financieel investerings-overzicht opgesteld, waarin de bouwkundige aanpassingen aan het gebouw zijn opgenomen.
  Aanvullende kostenramingen voor de inventaris en inrichting zijn op te stellen wanneer er een definitief ontwerp beschikbaar is. De Europese Aanbesteding voor de architect, interieurarchitect en constructeur wordt eind oktober afgerond, waarna het ontwerpproces wordt opgestart.
  Aanvullende kostenramingen voor de tijdelijke huisvesting zijn in een later stadium op te stellen, wanneer het programma van eisen voor de tijdelijke huisvesting is afgerond.

- De structurele exploitatie- en afschrijvingslasten na ingebruikname van de gerenoveerde gebouwen zijn in dit stadium niet bekend. Het plan voor Exploitatie en Beheer geeft hier inzicht in, dit plan wordt naar verwachting medio 2027 afgerond.

Vraag 3.9:

Ontwikkeling sociaal domein

- Kan de stijging van de lasten binnen het sociaal domein ten opzichte van de Programmabegroting 2026 worden uitgesplitst naar Jeugd, Wmo, Participatie en overige onderdelen?
- Welk deel van de stijging wordt veroorzaakt door volumeontwikkeling, prijsontwikkeling en beleidswijzigingen?

Antwoord:

Overzicht lasten maatwerkvoorzieningen sociaal domein 2026 en 2027:
In onderstaand overzicht geen rekening gehouden met inkomsten uit eigen bijdrage Wmo en specifieke uitkeringen die we ontvangen ter bekostiging van de bijstandsuitkeringen.

	Kosten 2026	Kosten 2027	Verschil
Inkomensregelingen	10.070.990	9.316.383	-754.609
Arbeidsparticipatie	785.884	697.513	-88.371
Totaal participatie	**10.856.874**	**10.013.896**	**-842.978**

Huishoudelijke hulp	3.430.064	3.183.718	-246.346
Begeleiding	2.727.504	3.301.796	574.292
Dagbesteding	622.394	850.199	227.805
PGB Wmo	205.944	211.504	5.560
Totaal Wmo	**6.985.906**	**7.547.217**	**561.311**

Jeugdhulp ambulant	7.499.837	7.991.454	491.617
Jeugdhulp met verblijf	2.321.572	2.652.153	330.581
PGB jeugd	362.147	371.925	9.778
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	385.574	695.985	310.411
Totaal jeugdzorg	**10.569.130**	**11.711.517**	**1.142.387**

De uitvoering van de Participatiewet vindt plaats door gemeente Meierijstad. Samen met gemeente Meierijstad worden maatregelen getroffen die gericht zijn op het bevorderen van de uitstroom uit de uitkering. Op basis van de verwachte effecten hiervan is in de begroting uitgegaan van een neerwaartse bijstelling van de kosten.

Voor de Wmo, jeugd en participatie zijn voor 2027 ten opzichte van 2026 geen beleidswijzigingen of wijzigingen van de inkoopstrategie van toepassing.

De mutaties zijn het gevolg van een combinatie van volume- en prijsontwikkelingen. De geraamde mutaties voor 2027 ten opzichte van 2026 zijn gebaseerd op een extrapolatie van de kostenontwikkeling in de afgelopen jaren. Met name binnen de jeugdzorg zien we een aanzienlijke stijging van de kosten als gevolg van een toenemende vraag naar ondersteuning en stijgende tarieven.

Vraag 3.10:

Grip op het sociaal domein

- Op basis van welke aannames zijn de in de begroting opgenomen effecten van het project Grip op het Sociaal Domein bepaald?
- Welke financiële effecten zijn vanaf 2028 per jaar verwerkt in de meerjarenraming?

Antwoord:

Op basis van de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren is een meerjarige prognose opgesteld. Deze prognose laat een structurele stijging van de kosten zien van € 1.298.000 in 2027 ten opzichte van 2026, € 1.302.000 in 2028 ten opzichte van 2027, € 1.424.000 in 2029 ten opzichte van 2028 en € 1.707.000 in 2030 ten opzichte van 2029.

Bij het opstellen van de begroting is echter uitgegaan van een afvlakking van deze kostenontwikkeling. Om die reden zijn lagere structurele stijgingen geraamd. Voor 2027 is rekening gehouden met een stijging van € 1.298.000, voor 2028 met € 1.041.600, voor 2029 met € 996.800 en voor 2030 met € 1.024.200, steeds ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar.

Ten opzichte van de doorrekening is daarmee uitgegaan van een afvlakking van de kostenstijging van € 260.400 in 2028, € 427.200 in 2029 en € 682.800 in 2030. Het cumulatieve effect van de afvlakking bedraagt daarmee € 1.370.400.

Het doel van het project Grip op het sociaal domein is dat de kostenontwikkeling in de komende jaren minder sterk zal zijn dan op basis van de historische trend verwacht mag worden.

Deze afvlakking is gebaseerd op de verwachting dat het project *Grip op het sociaal domein* zal bijdragen aan een beheersing van de kostenontwikkeling. Hierbij merken wij op dat deze afvlakking een aanname betreft. Op dit moment kan nog niet worden onderbouwd in welke mate het project daadwerkelijk zal leiden tot lagere kostenstijgingen dan op basis van de historische trend wordt verwacht.

Vraag 3.11:
Toegang tot ondersteuning en sterke lokale teams

- Kan het college beschrijven hoe de huidige toegang tot ondersteuning is georganiseerd via onder meer Wegwijzer, Basisteam Jeugd en Gezin, ONS Welzijn en overige partners?
- Welke wijzigingen zijn voorzien in de aanloop naar de invoering van Stevige Lokale Teams vanaf 2028?
- Beschikt het college over een implementatie- of transitieplan en welke financiële en organisatorische consequenties zijn daarbij voorzien?

Antwoord:
De toegang tot ondersteuning verloopt via Wegwijzer voor Wmo, welzijn en participatie, het Centrum voor Jeugd en Gezin voor jeugd- en opvoedvragen en ONS Welzijn voor inloopspreekuren, inwonersinitiatieven en preventie in de dorpen.
Daarnaast bieden huisartsen, jeugdgezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, zorg- en welzijnsaanbieders, schuldhulpverlening, woningcorporaties en veiligheidspartners ondersteuning. Inwoners kunnen via deze voorzieningen ondersteuning ontvangen of worden doorgeleid naar passende hulp.

De gemeente werkt toe naar (verplichte) Stevige Lokale Teams waarin we ondersteuning meer dorpsgericht, integraal en dichtbij inwoners gaan organiseren, met nadruk op preventief en vroegsignalering. Daarbij zetten we in op het beter benutten en verbinden van de voorzieningen, netwerken en initiatieven die al in de dorpen aanwezig zijn. Waar mogelijk wordt ondersteuning vanuit deze voorliggende voorzieningen

ingezet, zodat zwaardere en specialistische hulp alleen wordt ingezet wanneer dat nodig is.

We werken momenteel aan een plan voor de ontwikkeling van Stevige Lokale Teams. Oplevering plan verwachten we in Q2 2027. Keuzes over financiële en organisatorische consequenties maken onderdeel uit van deze planvorming.

Vraag 3.12:
Klantreis, wachttijden en regievoering

- Heeft het college inzicht in het gemiddeld aantal contact- en overdrachtsmomenten tussen eerste melding en het inzetten van ondersteuning? Zo ja, kan dit inzicht worden gedeeld?
- Welke wachttijden zijn momenteel bekend binnen de toegang en uitvoering van Wmo- en jeugdondersteuning?
- Wordt gewerkt met één casusregisseur of vast aanspreekpunt voor inwoners en hoe is dit georganiseerd?

Antwoord:
Op dit moment worden er rapportages ontwikkeld. Deze zijn nog niet integraal inzichtelijk voor het college. Voor wat betreft de vragen:

Wmo

- Er is geen inzicht in het aantal contact- en overdrachtsmomenten, we proberen vanuit klantperspectief de overdrachtsmomenten, te beperken o.a. door dezelfde consulent te blijven betrekken.
- In de eerste helft van 2026 was de wachtlijst voor Wmo-meldingen sterk afgenomen (47 personen). Vanaf mei is echter opnieuw sprake van een oplopende wachtlijst. Begin oktober zijn er 112 wachtenden en de (langst wachtende) wacht nu 20 weken. We hopen de wachttijd terug te kunnen brengen de komende periode.
- Wij werken bij specifieke casussen, met casusregisseurs, in deze is er een vast aanspreekpunt.

Jeugd

Vanuit de uitvoeringsorganisatie ONS Welzijn krijgen wij per kwartaal de cijfers rondom de wachttijden. (Wij wachten nu op de cijfers van het tweede kwartaal) In het eerste kwartaal waren er 29 wachtenden. 17 personen wachttijd tot 3 maanden en 12 wachttijd meer dan drie maanden.

Vraag 3.13:

Sportpark Heeswijk-Dinther en vervangingsinvesteringen

- In hoeverre is bij de vervangingsinvesteringen voor robotmaaiers en kunstgrasvelden rekening gehouden met de geplande ontwikkelingen rondom het sportpark in Heeswijk-Dinther?
- Zijn alternatieve scenario's onderzocht waarbij levensduurverlenging wordt toegepast in plaats van volledige vervanging?
- Wat zijn de financiële effecten van deze alternatieven?

Antwoord:

- Ook bij de ontwikkeling van het nieuwe sportpark blijven we de natuurgrasvelden passend maaien. De maaiers verhuizen mee of zetten we bij overcapaciteit in op andere velden. De investering in het kunstgrasveld blijft nodig om voldoende speelcapaciteit te bieden tot het nieuwe sportpark is gerealiseerd. Alle huidige en toekomstige investeringen worden afgewogen in het licht van de ontwikkeling van Sportpark Heeswijk-Dinther.
- Revitalisatie van het veld is besproken met de vereniging en marktpartijen. Daarbij is vastgesteld dat de vezels te kort zijn om revitalisatie succesvol uit te voeren en daarmee de periode tot oplevering van het nieuwe sportpark te overbruggen. Om deze reden kiezen we niet voor dit alternatief maar voor vervanging van de toplaag.
- Nu kiezen voor revitalisering zou betekenen dat we voor ingebruikname van het nieuwe sportpark alsnog de toplaag moeten vervangen. Dit zou een dubbele investering betekenen.

Vraag 3.14:

Veiligheid en noodsteunpunten

- Wat is de verklaring voor de stijging van het aantal Halt-verwijzingen in 2025?
- Zijn gegevens beschikbaar over de ontwikkeling hiervan in 2026?
- Welke investerings- en exploitatiekosten worden momenteel geraamd voor de inrichting en instandhouding van noodsteunpunten in de verschillende dorpen?

Antwoord:

De toename van het aantal Halt-verwijzingen is vooral het gevolg van de geïntensiveerde samenwerking tussen Halt, de boa's en de politie. Hierdoor worden jongeren eerder en vaker doorverwezen.

Tot op heden dit jaar hebben de boa's 3 jongeren doorverwezen. De ervaring leert echter dat het merendeel van de doorverwijzingen in de laatste 2 weken van het jaar plaatsvindt (vuurwerk).

Voor de inrichting en instandhouding van noodsteunpunten in de dorpen worden op dit moment o.a. de volgende kosten in kaart gebracht.

- Inrichtingskosten:
  - Inrichtingsplan per locatie
  - Noodstroomvoorziening
  - Noodcommunicatiemiddelen en noodradio

- Eventuele aanleg verwarming en koeling (die draait op de noodstroom-voorziening)

- Noodstroomvoorziening:
  - Aansluitingen en elektronische aanpassingen
  - Noodverlichting
  - Opstellen handleidingen, taakkaarten, registratiemiddelen en Q&A's
  - Bewegwijzering en borden (informatie en vraag en aanbod)
  - AED
- Exploitatiekosten:
  - Onderhoud en proefdraaien noodstroomvoorziening
  - Onderhoud en proefdraaien communicatiemiddelen
  - Keuring AED en noodverlichting
  - Werven, oefenen en training vrijwilligers
  - Vrijwilligersvergoedingen en huur locatie tijdens overleggen/oefeningen
  - Werven, oefenen en trainen personeel en partners
  - Structurele communicatie over zelfredzaamheid en samenredzaamheid
- Operationele kosten tijdens de inzet:
  - Inzet gemeentelijke medewerkers
  - Vrijwilligersvergoedingen
  - Mogelijk aanlevering brandstof
  - Eten en drinken voor de medewerkers en vrijwilligers ter plaatse.

Vooralsnog is de inschatting dat er 8 noodsteunpunten gerealiseerd dienen te worden (3 in Heesch, 2 in Heeswijk-Dinther en 1 in Vorstenbosch, Nistelrode en Loosbroek).

De benodigde bedragen zijn nog niet aan te geven, dit wordt nu nog onderzocht en komt via een apart voorstel naar uw raad.

Vraag 3.15a:

AI, digitalisering en openbare verlichting

- Welke concrete toepassingen van AI zijn voorzien binnen de organisatie?
- Welke efficiency- of kostenbesparingen worden hiervan verwacht en zijn deze reeds financieel vertaald?

Antwoord:

AI wordt nu nog niet actief ingezet. Op dit moment loopt een traject inzake verantwoorde inzet AI binnen onze organisatie. We verwachten op termijn inzet van generatieve AI t.b.v. beleidsondersteunende zaken en mogelijk een beperkte vakinhoudelijke inzet.

Vraag 3.15b:

Openbare verlichting

Wat verklaart de relatief hoge investeringsraming voor openbare verlichting in 2030 ten opzichte van de voorgaande jaren?

Antwoord:
De relatief hoge investeringsraming in 2030 hangt samen met het feit dat op basis van de aanlegjaren in dat jaar een groter aantal lichtmasten en armaturen het einde van de gehanteerde technische levensduur bereikt. Hierdoor ontstaat een tijdelijke piek in de vervangingsopgave en daarmee in de benodigde investeringen.
Hetzelfde beeld is zichtbaar in latere jaren, met opnieuw een hogere investeringsbehoefte in 2035. De vervangingsplanning is gebaseerd op de leeftijdsopbouw van het areaal en de daarbij gehanteerde technische levensduren. De daadwerkelijke uitvoering wordt daarbij periodiek getoetst aan inspecties, stabiliteitsmetingen en de feitelijke staat van de objecten. Hierdoor kunnen investeringen in de praktijk naar voren of achteren worden bijgesteld.

4. Technische vragen ONS Bernheze

Naar aanleiding van het raadsvoorstel over de Programmabegroting 2027 en de meerjarenbegroting 2028-2030 dienen wij namens ONS Bernheze onderstaande technische vragen in. De vragen zijn bedoeld om voorafgaand aan de politieke behandeling een zo helder mogelijk beeld te krijgen van de financiële uitgangspunten, de lastenontwikkeling, de reserves, de grote investeringen en de belangrijkste risico's.

Wij verzoeken het college de vragen zo feitelijk en waar mogelijk met bedragen per jaar te beantwoorden.

Vraag 4.1:
OZB-verhoging – extra opbrengst
Kan het college per jaar 2027, 2028, 2029 en 2030 aangeven hoeveel extra OZB-opbrengst wordt geraamd als gevolg van de verhoging bovenop de reguliere inflatiecorrectie, afzonderlijk voor woningen en niet-woningen?

Antwoord:
De onderstaande bedragen zijn gebaseerd op de lagere OZB-opbrengsten die ontstaan wanneer de voorgestelde extra tariefsverhoging voor 2027 van 10% voor woningen en 8% voor niet-woningen niet wordt doorgevoerd.
Voor 2028 en de daaropvolgende jaren is uitgegaan van de geïndexeerde minderopbrengst. Deze is berekend door de lagere opbrengst uit 2027 jaarlijks te verhogen met het inflatiepercentage van het betreffende jaar. Hierdoor loopt de structurele minderopbrengst in de meerjarenraming geleidelijk verder op.

	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Woningen	574.632	605.261	644.567	676.593
Niet-woningen	287.877	296.226	303.631	311.526
Totaal	**862.509**	**901.487**	**948.198**	**988.119**

Vraag 4.2:

Waarvoor is de extra OZB in 2027 nodig?

Kan het college aangeven welk deel van de aanvullende OZB-opbrengst nodig is om de begroting 2027 structureel en reëel sluitend te maken en welk deel bedoeld is om financiële ruimte te creëren voor toekomstige investeringen en beleidsvoornemens die nog niet volledig in deze begroting zijn verwerkt?

Antwoord:

De aanvullende OZB-opbrengsten zijn volledig ingezet als algemeen dekkingsmiddel om de begroting 2027 structureel en reëel sluitend te maken. Zonder deze opbrengsten zou het begrotingssaldo overeenkomstig verslechteren.

Het begrotingssaldo 2027 na bestemming bedraagt € 12.330 voordelig. Na correctie voor incidentele baten en lasten bedraagt het structurele begrotingssaldo € 495.003 voordelig. Dit structurele saldo wordt echter mede veroorzaakt door de inzet van het surplus van de vrij besteedbare reserve van € 372.160 als structureel dekkingsmiddel. Vanuit deze inzet van de reserve worden tevens incidentele uitgaven gefinancierd, waaronder het budget voor grip op het sociaal domein en de wachtgeldverplichtingen van wethouders. Wanneer hiermee rekening wordt gehouden, resteert een structureel begrotingssaldo van afgerond € 123.000 voordelig.

Daarnaast is de voorliggende begroting een beleidsarme begroting. Alleen onontkoombare ontwikkelingen en reeds vastgestelde beleidskeuzes zijn hierin verwerkt. Diverse ambities en beleidsvoornemens uit het bestuursprogramma zijn nog niet volledig financieel uitgewerkt of de lasten komen pas na 2030 en zijn daarom nog niet opgenomen in deze begroting. De financiële consequenties hiervan worden de komende periode nader in beeld gebracht en worden in de eerste begrotingswijziging in februari 2027 aan de raad voorgelegd.

Ook laat het meerjarige financiële perspectief na 2027 structurele tekorten zien. Daarmee wordt de OZB-verhoging vanaf 2027 ingezet om het structurele tekort na 2027 te verkleinen.

Vraag 4.3:

Grote investeringen afzonderlijk inzichtelijk maken

Kan het college voor De Misse 2-4-6, het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, de ontsluitingswegen Nistelrode en Heeswijk-Dinther en het sportpark Heeswijk-Dinther per project aangeven: het actuele geraamde totale investeringsbedrag, welk bedrag al in deze begroting is verwerkt, welk bedrag nog niet is verwerkt en wat de verwachte jaarlijkse kapitaallasten zijn?

Antwoord:

Project	Geraamd investerings-bedrag	Al verwerkt in meerjaren-begroting 2027-2030	Nog niet verwerkt in mjb 2027-2030	Afschrijvings-lasten per jaar
De Misse 2-4-6:			Kosten voor inrichting en inventaris	
Investering	20.780.000	20.780.000		831.200
Tijdelijke huisvesting	1.500.000	1.500.000		0
IHP	Zie antwoord op vraag 3.7	Zie antwoord op vraag 3.7	Zie antwoord op vraag 3.7	Zie antwoord op vraag 3.7
Verkeersoplossingen Nistelrode	20.300.000		20.300.000	n.n.t.b.
Oostelijke verbindings-weg HD.	7.593.000		7.593.000	n.n.t.b.
Sportpark HD	29.344.000		29.344.000	n.n.t.b

De opgenomen ramingen van de randweg Heeswijk-Dinther en Sportpark Heeswijk-Dinther zijn gelijk aan die uit de haalbaarheidsstudie, zoals gepresenteerd aan de gemeenteraad tijdens haar vergadering van 26 februari 2026. De raming van de verkeersoplossing Nistelrode is gelijk aan de tracéstudie zoals gepresenteerd aan de gemeenteraad tijdens haar raadsvergadering van 18 december 2025. Doordat de realisatie en daarmee gepaard gaande afschrijvingslasten pas na 2030 worden verwacht, zijn deze niet verwerkt in de Meerjarenbegroting 2027-2030.

Met betrekking tot de randweg Heeswijk-Dinther, de verkeersoplossing Nistelrode en het sportpark Heeswijk-Dinther worden plannen uitgewerkt en worden onderzoeken uitgevoerd in de 1ste helft van 2027. Het college is voornemens om met verdere (financiële) besluitvorming in de 2de helft van 2027 bij u terug te komen. Op dat moment kan er zowel duidelijkheid gegeven worden over de hoogte van de eventuele afschrijvingslasten, als andere financiële effecten en dekkingsposten.

Vraag 4.4:
De Misse 2-4-6
Kan het college aangeven wat op dit moment de meest actuele raming van de totale projectkosten van De Misse 2-4-6 is, welke bedragen al in de begroting zijn verwerkt en welke onderdelen nog als PM of anderszins nog niet financieel zijn geraamd?

Antwoord:
Er is na het investeringsoverzicht van de bouwkundige kosten (2025) nog geen nieuwe kostenraming opgesteld, omdat veel van de onderdelen van de totale projectkosten nog

niet beschikbaar zijn. Een exacte kostenraming voor inrichting en inventaris, tijdelijke huisvesting en exploitatie en beheer zijn nog niet opgesteld omdat de onderliggende kosten hiervoor niet inzichtelijk zijn. De kosten voor tijdelijke huisvesting zijn indicatief geraamd.

Vraag 4.5:

Reserves – werkelijk vrij beschikbaar

Kan het college een overzicht geven van de verwachte stand van de vrij besteedbare reserve en de weerstandsreserve per einde 2027, 2028, 2029 en 2030, nadat alle reeds bekende reserveringen, investeringen en voorgenomen onttrekkingen zijn verwerkt?

Antwoord:

Op pagina 173 is een overzicht van de stand van het verloop van de reserves opgenomen. Uitsluitend de reserve nog nader te bestemmen is de vrij besteedbaar.

In euro's	Saldo per 31-12-2027	Saldo per 31-12-2028	Saldo per 31-12-2029	Saldo per 31-12-2030
Algemene weerstandsreserve	6.466.419	6.466.419	6.466.419	6.466.419
Reserve nog nader te bestemmen*	27.962.863	18.497.063	11.536.752	7.779.379
Bestemmingsreserves -overig	1.093.121	1.043.121	993.121	943.121
Egalisatiereserves	18.545.020	18.307.367	18.321.104	18.336.522
Reserves afschrijvingslasten	11.193.949	10.712.953	10.254.944	9.782.399
Totaal	**65.261.372**	**55.026.923**	**47.572.340**	**43.307.840**

* Bij de ontwikkeling van de reserve nog nader te bestemmen is vanaf 2028 geen rekening gehouden met eventuele positieve resultaten uit de grondexploitatie en overige incidentele opbrengsten uit bijv. verkoop van gemeentelijk vastgoed.

Vraag 4.6:

Structurele lasten en inzet van reserves

Kan het college aangeven in hoeverre structurele lasten in de jaren 2027-2030 worden gedekt door onttrekkingen uit reserves? Wat zou het structurele begrotingssaldo per jaar zijn zonder deze onttrekkingen en tot welk jaar wordt met deze werkwijze rekening gehouden?

Antwoord:

De reserves afschrijvingslasten dekken de structurele afschrijvingslasten. Daarnaast hebben we een gedeelte van het surplus van de vrij besteedbare reserve (€ 372.160) voor een periode van vier jaar ingezet voor dekking van structurele kosten.

In euro's	2027	2028	2029	2030
Saldo begroting	-12.330	1.672.864	2.854.240	3.065.628
Inzet afschrijvings-reserves	481.001	480.996	458.009	472.445
Inzet surplus	372.160	372.160	372.160	372.160
Gecorrigeerd saldo	**840.831**	**2.526.020**	**3.684.409**	**3.437.788**
	Tekort	**Tekort**	**Tekort**	**Tekort**

Vraag 4.7:
Tekorten vanaf 2028
Kan het college technisch inzichtelijk maken welke posten de geraamde tekorten in de jaren 2028, 2029 en 2030 veroorzaken en welk deel daarvan op basis van de huidige ramingen structureel is?

Antwoord:
Nee, dat kan niet zonder meer technisch worden weergegeven. De geraamde tekorten in 2028, 2029 en 2030 zijn het resultaat van het totale saldo van autonome ontwikkelingen, beleidsmatige keuzes, prijs- en loonontwikkelingen, mutaties in inkomsten en uitgaven en financiële effecten van eerdere besluitvorming.

De volgende begrotingsposten leveren vanaf 2028 de grootste bijdrage aan de toename van het begrotingstekort:
- herhuisvesting de Misse 2-4-6: afschrijvingslasten € 831.200 structureel
- reserveringen IHP: afschrijvingslasten € 237.250 structureel
- geraamde structurele rentelasten: gefaseerd € 1.653.000 over periode 2028-2030
- kostenontwikkeling sociaal domein: gefaseerd naar structureel € 3.062.600
- prijs- en loonindexatie: gefaseerd structureel € 6.221.000

Vraag 4.8:
Grip op het sociaal domein
Kan het college aangeven welk financieel effect in euro's in de meerjarenbegroting al is verwerkt op basis van het project Grip op het Sociaal Domein? Kan daarbij per jaar worden aangegeven welke besparing of afvlakking van de kostenontwikkeling is aangenomen en wat het financiële effect is wanneer deze niet of later wordt gerealiseerd?

Antwoord:
Op basis van de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren is een meerjarige prognose opgesteld. Deze prognose laat een structurele stijging van de kosten zien van € 1.298.000 in 2027 ten opzichte van 2026, € 1.302.000 in 2028 ten opzichte van 2027, € 1.424.000 in 2029 ten opzichte van 2028 en € 1.707.000 in 2030 ten opzichte van 2029.

Bij het opstellen van de begroting is echter uitgegaan van een afvlakking van deze kostenontwikkeling. Om die reden zijn lagere structurele stijgingen geraamd. Voor 2027 is rekening gehouden met een stijging van € 1.298.000, voor 2028 met € 1.041.600,

voor 2029 met € 996.800 en voor 2030 met € 1.024.200, steeds ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar.

Ten opzichte van de doorrekening is daarmee uitgegaan van een afvlakking van de kostenstijging van € 260.400 in 2028, € 427.200 in 2029 en € 682.800 in 2030. Het cumulatieve effect van de afvlakking bedraagt daarmee € 1.370.400.

Het doel van het project Grip op het sociaal domein is dat de kostenontwikkeling in de komende jaren minder sterk zal zijn dan op basis van de historische trend verwacht mag worden.

Vraag 4.9:
Externe financiering en rente
Kan het college aangeven welk bedrag aan externe financiering naar verwachting per jaar nodig is, tegen welk rentepercentage in de begroting is gerekend en wat het financiële effect is wanneer de rente bijvoorbeeld 1 procentpunt hoger uitvalt?

Antwoord:
We houden rekening met de volgende aan te trekken externe financiering:
- € 7.500.000 in 2026 waarvan € 4.000.000 o.b.v. kredietlimiet
- € 4.000.000 in 2027
- € 1.000.000 in 2028
- € 16.625.000 in 2029
- € 16.625.000 in 2030

Vanaf 2029 verwachten wij een aanzienlijke toename van de externe financieringsbehoefte. Dit hangt samen met de uitvoering van diverse omvangrijke investeringsprojecten, waarvoor de realisatie naar verwachting in 2028 en 2029 van start gaat. Het betreft onder meer de herhuisvesting van De Misse 2-4-6, de herontwikkeling van sportpark Heeswijk-Dinther, de aanleg van de ontsluitingsweg Heeswijk-Dinther en de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Deze bedragen betreffen de naar huidige inzichten daadwerkelijk aan te trekken externe financiering en zijn niet één-op-één gelijk aan de in de financieringsparagraaf weergegeven liquiditeits-/financieringsbehoefte.

De financieringslasten nemen toe zodra hiervoor vreemd vermogen wordt aangetrokken. De afschrijvingslasten drukken echter pas op de exploitatie vanaf het jaar nadat een investering gereed is gekomen en in gebruik is genomen. Hierdoor ontstaat een verschil in het moment waarop de financieringslasten en de afschrijvingslasten zich voordoen.

We hebben gerekend met een rentepercentage van 3,25%.
Het effect op het structurele begrotingssaldo indien de rente 1 procentpunt hoger uitvalt dan geraamd is voor de periode 2027-2030 een structureel bedrag van € 457.500.

Vraag 4.10: *Septembercirculaire gemeentefonds 2026* Kan het college aangeven wat inmiddels het berekende financiële effect van de septembercirculaire 2026 is voor Bernheze voor de jaren 2027-2030 en wanneer dit effect aan de raad wordt verstrekt en financieel wordt verwerkt?
Antwoord: De uitkomsten van de septembercirculaire zullen we uiterlijk in de week van 12 oktober publiceren op raadsnet.

Vraag 4.11: *Netcongestie als financieel risico* Kan het college aangeven waarom voor de gevolgen van netcongestie nog geen concreet risicobedrag is opgenomen en welke mogelijke financiële gevolgen vertraging van projecten kan hebben voor grondexploitaties, investeringen en reserves?
Antwoord: De gemeente heeft in de paragraaf B weerstandsvermogen en risicobeheersing een bedrag van € 2.698.317 meegenomen aan (ongewogen) risicovolume voor de bouwgrondexploitatie. Zie hiervoor ook pagina 83 van de begroting. Voor de berekening van dit bedrag wordt gekeken naar de volgende risico's: prijsfluctuaties, vertragingen en vroegtijdig moeten afsluiten van projecten. Bij het bepalen van de hoogte wordt rekening gehouden met de marktomstandigheden die gelden voor de betreffende projecten, waaronder netcongestie.

Vraag 4.12: *Vergelijking woonlasten* In het raadsvoorstel worden de verwachte woonlasten van Bernheze voor 2027 vergeleken met landelijke woonlasten over 2026. Kan het college aangeven of voor de raad ook een vergelijking beschikbaar kan worden gesteld waarbij Bernheze, het landelijk gemiddelde en omliggende gemeenten op hetzelfde belastingjaar zijn gebaseerd?
Antwoord: In de Programmabegroting 2027 op pagina 71 en 72 is een overzicht opgenomen van de gemiddelde woonlasten 2026 van omliggende en vergelijkbare gemeenten en het landelijke gemiddelde.

5. Technische vragen Progressief Bernheze

Vraag 5.1: *Informatienota* In de Financiële Verordening van Bernheze (laatste versie eind 2025 artikel 4.2) staat dat de Raad van Bernheze in het jaar van de verkiezingen geen kadernota maar een informatienota krijgt aangeboden. De Kadernota is normaliter een opmaat naar de begroting. Wij constateren bij de voorbereiding van de Programmabegroting dat wij de genoemde Informatienota niet kunnen terugvinden. Is dat correct? Indien dat niet correct is, kunt u ons dan wijzen waar wij de Informatienota kunnen terugvinden?
Antwoord: Op 16 april 2026 is de kaderbrief 2027 – 2030 gepubliceerd op raadsnet. Zie link: Kaderbrief 2027 - 2030 Bernheze - iBabs Publieksportaal

Vraag 5.2: *Belastingverordening* Wij lezen in de Programmabegroting dat de jaarlijkse belastingverordeningen voor 2027 pas in december 2026 worden aangeboden aan de Raad. Hierin zijn de tarieven voor de gemeentelijke belastingen en heffingen opgenomen. In de begroting worden de heffingen enkel globaal besproken/genoemd. Tariefswijzigingen, onderliggende uitgangspunten en financiële effecten volgen in de genoemde belastingverordening in december 2026. Klopt het dus dat wijzigingsvoorstellen voor alle belastingen en heffingen (in het specifiek OZB, Afvalheffing en Toeristenbelasting) en bijbehorende insprekers, niet bij de behandeling van de begroting maar bij de behandeling van de belastingverordening in december 2026 plaats dienen te vinden? Wij willen voorkomen dat wij te laat zijn met eventuele amendementen door deze bij de behandeling van de Programmabegroting niet aan te bieden.
Antwoord: Bij de behandeling van de begroting in november stelt uw raad de uitgangspunten voor de OZB-tarieven vast. Indien uw raad deze uitgangspunten wenst aan te passen, kan dit door middel van een amendement bij de begrotingsbehandeling. Voor de overige belastingen en tarieven kunnen wijzigingen zowel bij de behandeling van de begroting in november als bij de vaststelling van de belastingverordeningen in december via een amendement worden voorgesteld.

Vraag 5.3: *Toeristenbelasting* In navolging op vraag 2 lezen wij in de begroting dat er een bedrag is voorgenomen aan toeristenbelasting. Dit bedrag is gelijk aan het bedrag van het huidige jaar. Mogen wij er vanuit gaan dat hetzelfde tarief gehanteerd wordt als voorgaand jaar? Dit staat namelijk niet gespecificeerd.

En zo ja, hoe bent u dan gekomen tot dit bedrag, en wat zou het betekenen voor de inkomsten toeristenbelasting als wij het vaste tarief zouden willen wijzigen in een staffel? We willen graag een kostendekkende staffel voorstellen (dus dezelfde inkomsten als in het huidige voorstel), waarbij goedkope overnachtingen een goedkoper tarief voor toeristenbelasting kennen. Welke overnachtingstarieven moeten gehanteerd worden, bijvoorbeeld bij de staffels: tot € 25,- / € 25,- tot € 75,- / boven € 75,-?

Antwoord:
In de begroting 2027 is uitgegaan van een ongewijzigd tarief voor de toeristenbelasting ten opzichte van 2026. De geraamde opbrengst is gebaseerd op het verwachte aantal overnachtingen vermenigvuldigd met het tarief van 2026. Het definitieve tarief voor de toeristenbelasting wordt vastgesteld door uw raad bij de behandeling van de belastingverordeningen in december.

Voor het invoeren van een kostendekkende staffel zijn gegevens nodig over het aantal overnachtingen per prijscategorie. Deze informatie is momenteel niet beschikbaar. Daardoor kan niet worden berekend welke tarieven voor de voorgestelde staffels noodzakelijk zijn om dezelfde opbrengst te realiseren als in de huidige begroting. Hiervoor is nader onderzoek nodig naar de verdeling van overnachtingen over de verschillende prijsklassen.

Vraag 5.4:
Structurele inzet algemene reserve
In de begroting van 2026 is gebruik gemaakt van de verruimde mogelijkheid om een bedrag van € 362.376 uit de algemene reserve structureel in te zetten om tot een sluitende begroting te komen. Voor de begroting van 2027 is dit bedrag geïndexeerd naar € 372.160. Welk deel van de structurele lasten wordt gedekt met dit bedrag? Wat zou het saldo van deze lasten zijn zonder deze inzet?

Antwoord:
De inzet van het surplus van de vrij besteedbare reserve is een structureel algemeen dekkingsmiddelen. Het begrotingssaldo 2027 na bestemming bedraagt € 12.330 voordelig. Na correctie voor incidentele baten en lasten bedraagt het structurele begrotingssaldo € 495.003 voordelig. Dit structurele saldo wordt echter mede veroorzaakt door de inzet van het surplus van de vrij besteedbare reserve van € 372.160 als structureel dekkingsmiddel.
Vanuit deze inzet van de reserve worden tevens incidentele uitgaven gefinancierd, waaronder het budget voor grip op het sociaal domein en de wachtgeldverplichtingen van wethouders. Wanneer hiermee rekening wordt gehouden, resteert een structureel begrotingssaldo van afgerond € 123.000 voordelig.

In de begroting is een bedrag van € 372.160 uit het surplus van de reserve als structureel dekkingsmiddel opgenomen. Afgezet tegen de totale begrotingsomvang van € 109.268.000 betreft dit circa 0,34%. Daarmee is de afhankelijkheid van het surplus als dekkingsmiddel beperkt in verhouding tot de totale begrotingsomvang.

Vraag 5.5:
Tijdelijke huisvesting
We lezen in de Programmabegroting op pagina 167 dat er kosten gereserveerd worden voor het IHP. Daarin staat onder andere een post voor tijdelijke huisvesting à € 4.082.620 in 2028 en € 1.748.700 in 2029. Op dezelfde pagina lezen wij dat er voor de tijdelijke huisvesting van De Misse 2-4-6 in 2028 een bedrag à €1.500.000 is begroot. Het valt ons op dat deze bedragen A) erg van elkaar verschillen en B) in gedetailleerdheid van elkaar verschillen. Daarbij krijgen wij de indruk dat de reservering voor het IHP een doorgerekend bedrag is, en de reservering voor De Misse een globale inschatting. Kunt u beider bedragen onderbouwen en reflecteren op hoe zij zich tot elkaar verhouden?

Antwoord:
Voor de tijdelijke huisvesting als opgenomen in het IHP geldt dat deze kosten zijn opgebouwd uit de marktconforme normbedragen, vermenigvuldigd met het benodigde aantal m2 BVO, voor een periode van 14 maanden. Voor de normbedragen is er gebruik gemaakt van de beschikbare marktcijfers van de partij die het proces om te komen tot een nieuw IHP heeft begeleid.

Het bedrag dat voor tijdelijke huisvesting van SCC De Pas en gemeente Bernheze is opgenomen, betreft inderdaad een globale inschatting. Hierbij is uitgegaan van het optimaal gebruik van eigen vastgoed.

Tevens is tijdelijke huisvesting van het primair onderwijs meer omvattend, omdat hiervoor niet alleen een vervangend gebouw nodig is, maar ook een vervangend speelplein.

Vraag 5.6:
Afvlakking Sociaal Domein
In de begroting lezen wij (o.a. op pagina 18) dat er een kosten afvlakking nagestreefd wordt voor het Sociaal Domein, naar 80% in 2028, 70% in 2029 en 60% in 2030. Op welke ervaringscijfers, benchmarks of vooronderzoeken zijn deze percentages gebaseerd? Met andere woorden: kunt u onderbouwen dat deze percentages realistisch en haalbaar zijn, aangezien een daadwerkelijke analyse over de kosten en ontwikkelingen in het Sociaal Domein, nog moet plaatsvinden?

Antwoord:
Deze percentages zijn een aanname. Hier liggen dus geen ervaringscijfers, etc. onder. Het project moet uitwijzen of deze percentages realistisch en haalbaar zijn.

Vraag 5.7:
Bureau Halt
Op pagina 44 lezen wij dat het aantal verwijzingen per 1.000 inwoners naar Bureau Halt in Bernheze de afgelopen jaren altijd onder het referentiegetal heeft gelegen, maar in

2025 ineens een verdubbeling van het referentiegetal is. Er wordt benoemd dat deze getallen verplicht opgenomen dienen te worden in de begroting, maar er wordt verder geen reflectie aan deze getallen gekoppeld. Waar komt deze enorme toename vandaan en waar kunnen wij de beheersmaatregelen terugvinden die als gevolg hiervan genomen zijn, inclusief bijbehorende benodigde kosten?

Antwoord:
De toename van het aantal Halt-verwijzingen is vooral het gevolg van de geïntensiveerde samenwerking tussen Halt, de boa's en de politie. Hierdoor worden jongeren eerder en vaker doorverwezen. Een Halt-verwijzing is juist een passende, lichte interventie voor jongeren, gericht op bewustwording en het voorkomen van herhaling of zwaardere maatregelen. Aanvullende beheersmaatregelen zijn daarom niet nodig: er zijn geen extra kosten aan verbonden.

Vraag 5.8:
RES / Duurzaamheid
De RES komt in de begroting niet voor. Er lijken dan ook geen middelen voor de RES te zijn opgenomen in de begroting. Is dat correct? Waar landen de benodigde kosten voor de RES dan wel, als niet in de begroting?

Antwoord:
De kosten die we jaarlijks maken vanuit de RES zijn beperkt en dit gaat meestal om capaciteitskosten die we boeken op de CDOKE. Eventuele andere kosten boeken we uit het structurele budget voor energie (energieagenda). Het is niet nodig hier een apart budget voor te vragen.

Vraag 5.9:
Luchtkwaliteit
Op pagina 31 lezen we de doelstelling voor het verbeteren van luchtkwaliteit. Er wordt gestreefd naar 50% minder gezondheidsschade in 2030 t.o.v. 2016. We zien in de programmabegroting echter geen kosten begroot voor deze doelstelling en zien ook niet terug in welk programma waarvoor wel kosten zijn begroot, deze doelstelling landt. Hoe kan deze doelstelling behaald worden zonder hiervoor kosten te begroten? Of wordt deze doelstelling indirect nagestreefd, bijvoorbeeld via de ODBN, landbouw transitie, etc.? En zo ja, kunt u dan weergeven welke maatregelen en bijbehorende kosten dan van invloed zijn op deze doelstelling?

Antwoord:
In de begroting 2027 is voor luchtkwaliteitsverbetering een werkbudget gereserveerd van € 5.340. Projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord zijn en worden in verschillende programma's opgenomen. Voorbeeld: Het bevorderen van de inzet van emissieloze voertuigen maakt deel uit van het inkoopbeleid, mobiliteitsplan en het programma Groene gezonde structuren. Het terugdringen van de fijnstof-uitstoot door de landbouw landt in het programma Vitale landbouw en buitengebied.

Vraag 5.10:

KRW

In de begroting lezen wij op pagina 33 een post in 2027 voor het opstellen en uitwerken van het Actieplan Waterkwaliteit Bernheze. In de beantwoording van technische vragen van onze hand, ontvangen op 12 augustus 2026, lezen wij dat de eerste versie van het eerder genoemde Actieplan in september en oktober 2026 ter bespreking aan de Raad wordt aangeboden, “zodat de opgaven voor de begrotingsbehandeling duidelijk zijn en het actieplan dit jaar nog kan worden vastgesteld”. Het Actieplan is nog niet besproken met de gemeenteraad, maar er ligt wel een begrotingsbehandeling voor. En er is dus een post voor het opstellen en uitwerken van het Actieplan opgenomen voor 2027. Kunt u hierop reflecteren? Was de beantwoording van de technische vragen niet correct? Is het Actieplan überhaupt nog niet opgesteld of vraagt de uitwerking meer tijd? Let wel, de beantwoording van de technische vragen liet bijna 3 maanden op zich wachten en deze paragraaf in de begroting spreekt de antwoorden van de technische vragen weer tegen. Wij worden graag correct en eenduidig geïnformeerd over de verwachte tijdlijn en investering van het Actieplan Waterkwaliteit Bernheze.

Antwoord:

De beantwoording van de technische vragen was correct. Om de raad in het beginstadium te betrekken bij het proces is een raadsbijeenkomst gepland op 15 oktober 2026. Het actieplan is in concept opgesteld en zal in het college worden behandeld na de raadsbijeenkomst. De input van de raad wordt zoveel als mogelijk meegenomen in het actieplan. Daarbij is het belangrijk op te merken dat er ten behoeve van de communicatie ook een storymap is opgesteld over ons waterkwaliteitsbeleid. Deze storymap zal worden gebruikt in de communicatie met burgers, boeren en bedrijven. Ook deze storymap zal worden gepresenteerd in de raadsbijeenkomst.
In de programmabegroting 2027-2030 is structureel budget opgenomen om de uitvoering van de wettelijke regelgeving (Kaderrichtlijn Water) en het Actieplan Waterkwaliteit uit te voeren. De programmabegroting ligt ter besluitvorming aan de raad voor op 17 december 2026.

Vraag 5.11:

Energiearmoede

In programma 3 lezen we dat het een doel is om energiearmoede te bestrijden door huishoudens te ondersteunen met het besparen van energie, en met isolatie. Daaronder lezen we beschikbare kosten voor Programma Water en Riolering, voor ondergrondse containers (restafval, glas en incontinentie), de KRW, en de ODBN. In welke van deze posten zien wij terug dat huishoudens ondersteund worden met besparen en isoleren? Dit kan toch niet zonder inzet van middelen plaatsvinden?

Antwoord:

Wij hebben hier de afgelopen jaren Rijkssubsidies (Specifieke uitkering Energiearmoede en de specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie) voor ontvangen en we hoeven geen eigen geld in te leggen.

Vraag 5.12:

Noodsteunpunten

We lezen in de begroting op pagina 41 dat er in de begroting geen bedrag is opgenomen voor het realiseren van noodsteunpunten en dat dit in een apart raadsvoorstel aan de Raad zal worden aangeboden. We onderschrijven inmiddels allemaal de urgentie van het inrichten van noodsteunpunten en we hebben eerder inzicht gekregen in de omvang van de kosten van een noodsteunpunt, en de omvang van personele capaciteit die hiervoor nodig is (processen beschrijven en borgen, medewerkers en vrijwilligers werven, opleiden, trainen en oefenen). Vanaf pagina 85, in het hoofdstuk over risico's, lezen wij niets terug over de (financiële) risico's omtrent enerzijds de urgentie van noodsteunpunten, de mogelijk zeer grote kostenpost die ermee gemoeid is, en het ontbreken van een begroot bedrag. Kunt u hierop reflecteren?

Antwoord:

We hebben aangekondigd met een apart voorstel richting uw raad te komen. We hebben ervoor gekozen om dit niet als PM-post op te nemen bij de financiële risico's omdat de kosten nog niet (volledig) in beeld zijn.

Extra informatie:

In het programmaplan is aangekondigd dat we mogelijk 6 noodsteunpunten dienen in te richten. De daadwerkelijke kosten zijn gedeeltelijk afhankelijk van de aanwezige voorzieningen. Door alle oefeningen worden de randvoorwaarden waar een noodsteunpunt aan moet voldoen steeds duidelijker. Zo is de aanwezigheid van een bestaand vrijwilligersnetwerk essentieel. Verder is de inschatting van 6 noodsteunpunten erg marginaal. We verwachten dat het voorstel in totaal 8 noodsteunpunten omvat. Een noodsteunpunt kan niet draaien zonder de inzet van vrijwilligers en personeel. Om dit actueel en levendig te houden is een uitdaging. Daarom moet er structureel geïnvesteerd worden in het werven en oefenen. Dit vraagt om extra inzet van alle teams en de Veiligheidsregio, maar vooral van betrokken vrijwilligers. Nu is het thema zeer actueel, maar er schuilt een risico dat de urgentie in de tijd wegzakt. Structurele communicatie over het thema is noodzakelijk. Daarnaast kunnen we pas investeren in de noodcommunicatie als landelijke afspraken zijn gemaakt over het communicatiemiddel. Dit proces wordt zorgvuldig uitgevoerd en vraagt tijd. De verwachting is dat pas eind 2027/begin 2028 middelen daadwerkelijk kunnen worden aangeschaft. Tot op heden is de verwachting dat hiervoor (al dan niet gedeeltelijk) een bijdrage vanuit het Rijk wordt geleverd, maar daar is nog geen duidelijkheid over. Met de Veiligheidsregio worden gesprekken gevoerd over hoe we in de tussentijd invulling gaan geven aan de noodcommunicatie. In het voorstel dat op dit moment wordt opgesteld wordt ook een tussentijdse oplossing voorgesteld. Dit leidt mogelijk tot extra kosten, omdat dit mogelijk niet aansluit bij het communicatiemiddel dat landelijk wordt verkozen.

Vraag 5.13: *Ecologische potentie* Op pagina 100 van de begroting lezen we de doelstelling om ecologische potenties van bermen, houtwallen en zandwegen te benutten. In de afgelopen raadsperiode zijn er concrete locaties in het buitengebied van Bernheze bezocht door ex-wethouders Dhr. Everling en Dhr. Tielemans, waar ondergroei is verdwenen/weggehaald door particulieren of ondernemers, terwijl deze houtwallen hier oorspronkelijk wel hebben gestaan. In samenspraak met een ecoloog van de gemeente Bernheze heeft Dhr. Tielemans toentertijd budget toegezegd om deze houtwallen in ere te herstellen, en te handhaven op de instandhouding. Wij zien dit budget niet terug in de begroting. Kunt u ons vertellen waar we dit budget kunnen terugvinden, hoeveel er gebudgetteerd is om deze houtwallen in ere te herstellen, te onderhouden en te handhaven op instandhouding? Wanneer of als onderdeel van welk programma gaat dit budget worden ingezet?
Antwoord: In samenwerking met wegbeheer wordt ingezet op onderhoud van de zandwegen en het herstel van de aangrenzende bermen, waarbij bermen worden verschraald, houtwallen hersteld en grenzen opnieuw bepaald. Dit valt binnen het regulier onderhoudsprogramma. Onderhoud wordt jaarlijks uitgevoerd op basis van inspecties en uitvoering in een droge periode.

Vraag 5.14: *OZB* We lezen in de begroting dat sommige extra OZB-opbrengsten gereserveerd worden voor toekomstige grote projecten waarvan de exacte exploitatie- en afschrijvingslasten pas na 2030 ingaan. Daarom vloeien deze OZB-inkomsten op de korte termijn (2027–2030) naar de Algemene Reserve. Hoe worden deze middelen geoormerkt om ze voor deze specifieke projecten beschikbaar te houden? M.a.w., hoe wordt er gegarandeerd dat deze middelen niet op de grote hoop verdwijnen en voor andere doeleinden gebruikt worden?
Antwoord: De opbrengsten uit de OZB betreffen algemene dekkingsmiddelen. De meerjarenbegroting 2028-2030 laat voor alle jaren een tekort zien ondanks de extra OZB-verhoging. Daarin zijn o.a. de afschrijvingslasten voor de Misse 2-4-6 en reservering voor uitvoering van het concept-IHP opgenomen.

6. Technische vragen Verbindend Bernheze

Programmabegroting van 9 september 2025 en geamendeerd raadsbesluit van 30 oktober 2025

De raad heeft de programmabegroting 2026 gewijzigd vastgesteld. De oorspronkelijke begroting geeft daarom geen volledig beeld van de uiteindelijk vastgestelde financiële ruimte. Dit document bundelt de vaststaande bedragen, eigen berekeningen, openstaande punten en

conceptvragen aan het college. De bedragen zijn ontleend aan de twee genoemde stukken; waar een berekening of gevolgtrekking is gemaakt, staat dat uitdrukkelijk vermeld.

Samenvatting en oordeel

De geschrapte extra OZB-verhoging veroorzaakt volgens het raadsbesluit in 2026 € 446.503 minderopbrengst. Het oorspronkelijke positieve saldo is € 240.561. Rekenkundig moet hierdoor € 205.942 van de stelpost strategische projecten worden benut; van de oorspronkelijke € 480.000 resteert dan € 274.058. Voor de volgende jaren ontbreken in het besluit de afzonderlijke bedragen aan OZB-minderopbrengst. Zonder geconsolideerde
begrotingswijziging kan de raad niet vaststellen hoeveel ruimte per jaar overblijft voor de strategische projecten of wat het definitieve structurele begrotingssaldo is.

Vastgestelde wijzigingen

Onderwerp	Besluit en dekking
OZB	Extra verhoging van 5% vervalt; inflatiecorrectie van 4% blijft. Minderopbrengst 2026 € 446.503; structurele minderopbrengsten in latere jaren. Dekking eerst uit positief saldo, daarna uit stelpost strategische projecten.
Weijen en Laar	Renovatie Weijen start in 2027 en Laar in 2028. Afschrijvingslasten van respectievelijk € 34.939 in 2028 en € 25.812 in 2029 worden uit begrotingssaldi gedekt
Infrastructurele capaciteit	€ 100.000 per jaar in 2026–2029, totaal € 400.000, uit reserve nog nader te bestemmen
RechtswinkeL	Tekstuele toevoeging over structurele aandacht en middelen; voor 2026 € 3.600, uit reserve Transities
Autorisatie	Programmabegroting en geplande investeringen 2026 gewijzigd vastgesteld; meerjarenbegroting 2027–2029 voor kennisgeving aangenomen

Bron: geamendeerd raadsbesluit, p. 1, besluitpunten 1–10

Financiële uitgangspositie vóór de amendementen

Jaar	Saldo na bestemming	Structureel saldo	Stelpost strategische projecten
2026	€ 240.561 overschot	€ 657.561 overschot	€ 480.000
2027	€ 269.546 overschot	€ 999.546 overschot	€ 730.000
2028	€ 250.325 overschot	€ 1.220.325 overschot	€ 970.000
2029	€ 770.543 overschot	€ 1.975.543 overschot	€ 1.205.000

Bronnen: programmabegroting p. 70–71, 151–153 en 167–168. De negatieve boekhoudkundige saldi in de begroting zijn hierboven als positieve overschotten weergegeven. In een aansluitende tabel op p. 169 wordt voor 2028 € 251.917 genoemd in plaats van € 250.325; het verschil is € 1.592 en vraagt om toelichting.

Controleerbare doorrekening voor 2026

Stap	Bedrag
Minderopbrengst extra OZB-verhoging	€ 446.503
Af: oorspronkelijk positief begrotingssaldo	€ 240.561
Benodigde dekking uit stelpost	€ 205.942
Oorspronkelijke stelpost	€ 480.000
Resterende stelpost na dekking	€ 274.058

Dit is een eigen berekening volgens de dekkingsvolgorde in het besluit, geen door het college gepubliceerde gewijzigde begroting. De € 100.000 voor capaciteit en € 3.600 voor de Rechtswinkel hebben een afzonderlijke reservedekking. Zij drukken bij volledige verwerking dus niet rechtstreeks op de hierboven berekende resterende stelpost. Reserveonttrekkingen verlagen wel de beschikbare reserves.

Financiële en bestuurlijke aandachtspunten
Meerjarige OZB-doorwerking. Het besluit noemt structurele minderopbrengsten in 2027–2029, maar geen jaarschijfbedragen. De oorspronkelijke begroting bevat voor die jaren ook indexatie en oplopende OZB-opbrengsten (p. 75 en 169). Een eenvoudig herhalen van € 446.503 per jaar zou daarom een onbewezen aanname zijn. Laat tarieven, areaal, opbrengsten en de dekking per jaar uitsplitsen.

Stelpost en structureel saldo. Programma 7 noemt de stelpost structureel (p. 70–71), terwijl zij in het overzicht van incidentele baten en lasten voor 2027–2029 als incidentele last is opgenomen (p. 171–172). Deze classificatie verklaart mede waarom de getoonde structurele saldi aanzienlijk hoger liggen dan de saldi na bestemming. Vraag naar de BBV-onderbouwing en naar de behandeling van de dekking van een terugkerend OZB-effect. De constatering alleen bewijst nog geen onrechtmatigheid.

Strategische projecten. De stelpost is bedoeld voor onder meer De Misse 2-4-6, rondwegen, het sportpark Heeswijk-Dinther en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, waarvan de financiële effecten volgens de begroting nog niet volledig bekend waren (p. 70). Het OZB-besluit gebruikt een deel van die ruimte. Laat zien welke projecten en financiële verplichtingen na de wijziging nog passen.

Renovaties en autorisatie. De oorspronkelijke investeringsstaat raamt Weijen in 2028 op € 1.944.230 met € 546.880 uit de voorziening riolering, en Laar in 2029 op € 1.403.029 met € 370.562 uit die voorziening (p. 175). Het amendement vervroegt beide uitvoeringsjaren. Een aangepaste investeringsstaat met dekking, kasritme en afschrijvingslasten ontbreekt in de twee stukken. Het raadsbesluit autoriseert uitdrukkelijk de geplande investeringen voor 2026 en neemt de latere jaren voor kennisgeving aan. Artikel 5 van de financiële verordening Bernheze 2024 regelt de autorisatie

van investeringskredieten en de mogelijkheid om een later afzonderlijk voorstel te verlangen. Vraag daarom welk concreet besluit de vervroegde kredieten zal autoriseren.

Reserves en Rechtswinkel
De oorspronkelijke begroting vermeldt per 1 januari 2026 € 29.037.108 in de reserve nog nader te bestemmen en € 6.466.419 in de afzonderlijke algemene weerstandsreserve (p. 95–96). De eerste reserve wordt niet meegerekend in de gepresenteerde incidentele weerstandscapaciteit. Vraag om een bijgewerkt reserveverloop. Voor de Rechtswinkel bevat het besluit alleen voor 2026 een bedrag; de passage over structurele aandacht en middelen stelt geen concreet budget voor 2027 en verder vast. De begroting zegt bovendien dat voor een bredere inzet van de reserve Transities een apart voorstel zou volgen (p. 70). Vraag of en wanneer dit heeft plaatsgevonden en welke structurele dekking is voorzien.

Risicobeeld. De oorspronkelijke begroting berekent een totale weerstandsratio van 132%, op basis van € 10.847.994 weerstandscapaciteit en € 8.222.575 gewogen risico's (p. 97–99). Ook de kengetallen solvabiliteit en schuldquote betreffen de oorspronkelijke raming (p. 106). Er is op basis van de voorgelegde stukken geen nieuwe ratio na de amendementen af te leiden; een nieuwe berekening is gewenst.

Vragen aan het college:

Vraag 6.1:
Kunt u voor ieder jaar van 2026 tot en met 2029 een geconsolideerd overzicht geven van het saldo na bestemming en het structurele begrotingssaldo na verwerking van alle amendementen, met de mutaties per programma en reserve?

Antwoord:
Onderstaand zijn de aangepaste begrotingssaldi voor de periode 2026-2029 opgenomen, gebaseerd op de door de raad aangenomen amendementen bij de behandeling van de Programmabegroting 2026-2029 in oktober 2025.
Voor de dekking van het amendement inzake de OZB (het laten vervallen van de voorgestelde extra OZB-verhoging van 5%) is conform het aangenomen amendement eerst gebruikgemaakt van de beschikbare begrotingsoverschotten binnen de afzonderlijke jaarschijven. Voor zover deze overschotten onvoldoende waren om de lagere OZB-opbrengsten op te vangen, is aanvullend dekking gevonden binnen de stelpost Strategische Projecten.
Dit leidt tot het onderstaande financiële beeld.

	2026	**2027**	**2028**	**2029**
Saldi na bestemming na verwerking amendementen	0	0	0	-219.862 overschot
Structureel begrotingssaldo na verwerking amendementen	64.000 Tekort	0	0	-219.862 overschot

Vraag 6.2:
Wat bedraagt de structurele OZB-minderopbrengst in elk van de jaren 2027 tot en met 2029? Welke tarieven, opbrengstveronderstellingen en dekkingsbedragen uit begrotingssaldo en stelpost zijn daarbij gehanteerd?

Antwoord:
De structurele minderopbrengst per jaar als gevolg van het amendement inzake de OZB bij de behandeling van de Programmabegroting 2026-2029 bedraagt het volgende:

2026	2027	2028	2029
446.503	484.043	502.181	524.869

Voor 2027 -2029 hebben we de begrotingsuitgangspunten gehanteerd zoals opgenomen in de programmabegroting 2026-2029. Het amendement inzake de OZB had uitsluitend betrekking op 2026. De dekking voor de jaren 2027 tot en met 2029 voor de minderopbrengsten zijn gevonden uit de voordelige saldi van het betreffende jaar. Bij onvoldoende saldi is de stelpost strategische projecten ingezet als aanvullende dekking.

Vraag 6.3:
Hoeveel resteert per jaar van de stelpost strategische projecten, en welke oorspronkelijk beoogde projecten en verplichtingen zijn hiermee nog financieel gedekt?

Antwoord:
Na vaststelling van de Programmabegroting 2026 bedroegen de saldi van de stelpost Strategische Projecten voor de jaren 2026 tot en met 2029 respectievelijk € 274.058, € 515.503, € 683.205 en € 1.205.000. Dit betreffen de saldi na correctie van de gevolgen van het door de raad aangenomen amendement inzake de OZB. Ter dekking van het vervallen van de voorgestelde extra OZB-verhoging van 5% zijn, voor zover de beschikbare begrotingsoverschotten in de betreffende jaren onvoldoende waren, middelen uit de stelpost Strategische projecten ingezet.

In de begroting 2027-2030 is geen stelpost Strategische projecten meer opgenomen. In plaats daarvan is per project zo concreet mogelijk inzichtelijk gemaakt welke middelen voor de uitvoering zijn gereserveerd. Hiermee is het budget voor strategische projecten niet langer opgenomen in een algemene stelpost, maar rechtstreeks verwerkt bij de betreffende projecten.

Vraag 6.4:
Hoe verklaart u dat de stelpost bij programma 7 als structureel is aangeduid en in het overzicht incidentele baten en lasten als incidenteel is opgenomen? Wat betekent de verwerking van het OZB-amendement voor het structurele begrotingssaldo?

Antwoord:
Het surplus van de vrij besteedbare reserve kan onder voorwaarden worden aangewend als structureel dekkingsmiddel. Bij het opstellen van de begroting 2026 is

deze inzet als incidenteel beschouwd, omdat werd uitgegaan van een inzet gedurende vier jaar. Hierbij is de Notitie incidentele baten en lasten van de Commissie BBV achteraf onjuist geïnterpreteerd. Naar aanleiding van afstemming met de provincie is dit gecorrigeerd. De effecten van deze correctie, evenals die van de vastgestelde amendementen, zijn verwerkt in de structurele begrotingssaldi zoals opgenomen bij vraag 6.1.

Vraag 6.5:
Wanneer en met welk voorstel worden de naar 2027 en 2028 vervroegde investeringskredieten voor Weijen en Laar door de raad geautoriseerd? Wilt u een aangepaste investeringsstaat met totale kosten, dekking en kapitaallasten verstrekken?

Antwoord:
Deze investeringskredieten worden geautoriseerd op het moment van vaststelling van de betreffende jaarschijf van de begroting. Het krediet voor reconstructie Weijen is in de voorliggende begroting opgenomen in de jaarschijf 2027. Indien de gemeenteraad instemt met de begroting 2027 dan autoriseert de gemeenteraad het krediet.

In de begroting 2027 zijn op pagina 159 e.v. en pagina 171 e.v. de actuele investeringsplannen opgenomen.

Vraag 6.6:
Welk bedrag is vanaf 2027 geraamd voor de in het besluit genoemde structurele aandacht en middelen voor laagdrempelige juridische dienstverlening, en hoe verhoudt de dekking voor 2026 zich tot de bestemming van de reserve Transities?

Antwoord:
Met het door de raad aangenomen amendement bij de behandeling van de Programmabegroting 2026 zijn uitsluitend voor het jaar 2026 middelen beschikbaar gesteld voor laagdrempelige juridische dienstverlening. In de voorliggende beleidsarme begroting zijn voor 2027 en volgende jaren geen structurele middelen opgenomen.
De eventuele structurele voortzetting van deze dienstverlening wordt meegenomen in de integrale afweging die ten grondslag ligt aan de begrotingswijziging 2027, welke in februari 2027 aan uw raad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Vraag 6.7:
Kunt u het verschil van € 1.592 tussen de twee vermelde saldi voor 2028 verklaren en een bijgewerkt overzicht van de reserves en de weerstandsratio verstrekken?

Antwoord:
In de tabel onder het financieel perspectief 2027-2029 is het bedrag behorende bij de post Overige afwijkingen per abuis niet correct weergegeven.

In de begroting 2027 is een geactualiseerd overzicht van de reserves en voorzieningen opgenomen (zie pagina 160 en 173). Hierin zijn alle mutaties verwerkt die gedurende

2026 hebben plaatsgevonden, evenals de mutaties die voortvloeien uit de begroting 2027.

De actuele weerstandsratio is 1,25 (125%). Zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (pagina 81 e.v.) van de programmabegroting 2027.

Vraag 6.8:
Waarom wordt volgens het voorstel in november 2026 een beleidsarme begroting voorgelegd en al in februari 2027 een substantiële wijziging verwacht? Welke beleidsthema's, bedragen en besluiten zijn voor die wijziging voorzien?

Antwoord:
In de agendacommissie zijn afspraken gemaakt over de verdere werkwijze rondom het bestuursprogramma en de begrotingswijziging die in februari aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Vraag 6.9:
Welke concrete ombuigingen en structurele maatregelen bereidt het college voor om de door ons gesignaleerde tekorten vanaf 2028 op te vangen? Wat is het effect per jaar en per programma?

Antwoord:
Op dit moment worden geen concrete ombuigingen of structurele maatregelen voorbereid. Wel blijven wij de landelijke ontwikkelingen, met name op het gebied van het sociaal domein en het gemeentefonds, nauwlettend volgen.

Vraag 6.10:
Hoe verhouden de voorgestelde OZB-aanpassingen voor woningen en niet-woningen zich tot de volledige woonlasten en bedrijfslasten? Kunt u de door ons genoemde stijging bij niet-woningen van € 3.041 naar € 3.348 en de vermelde 8% tariefstijging op dezelfde basis uitsplitsen?

Antwoord:
De vraag hoe de voorgestelde OZB-aanpassingen voor woningen en niet-woningen zich verhouden tot de totale woonlasten en bedrijfslasten kan niet worden beantwoord, omdat de volledige woonlasten en bedrijfslasten niet bij de gemeente bekend zijn. De gemeente heeft uitsluitend inzicht in de gemeentelijke heffingen, terwijl de totale woonlasten en bedrijfslasten ook worden beïnvloed door andere kostenposten waarop de gemeente geen zicht heeft.

Overzicht gemiddelde lasten niet-woningen op jaarbasis:

	OZB	**Rioolheffing**	**Totaal**
2026	2.841,15	199,90	3.041,05
2027	3.145,16	203,03	3.348,19
Verschil	**304,01**	**3,13**	**307,14**

Vraag 6.11:
Waarom zou al een structurele OZB-verhoging worden voorgesteld voor projecten waarvan de totale financiële gevolgen volgens het voorstel nog niet volledig in het meerjarenperspectief zouden zijn verwerkt? Welke alternatieve dekking en interne ombuigingen zijn onderzocht? Geef per project geraamde investeringen, kapitaallasten en besluitmomenten.

Antwoord:
Dit betreft een politieke vraag. Om die reden wordt hierop geen inhoudelijke beantwoording gegeven.
De kosten van projecten worden per programma en per projectfase nader uitgewerkt en vervolgens ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. De bedragen die momenteel in de begroting zijn opgenomen, betreffen reserveringen gebaseerd op de op dit moment beschikbare informatie.

Vraag 6.12:
Welke concrete woningbouw- of bedrijventerreinprojecten lopen door netcongestie vertraging of financieel risico, en hoe zijn deze risico's in de grondexploitaties verwerkt?

Antwoord:
Voor lopende projecten zoals d'n Berg, Kamersche Hoef, Dinthers Erf, Heeswijkse Akkers, Schaapsdijk en de flexwoningen in Zwarte Molen is al eerder aansluitcapaciteit toegekend.
Alle andere woningbouwprojecten en bedrijventerreinen zijn op de wachtlijst voor transportcapaciteit geplaatst door de netbeheerder.

De gemeente heeft in de paragraaf B weerstandsvermogen en risicobeheersing een bedrag van € 2.698.317 meegenomen aan (ongewogen) risicovolume voor de bouwgrondexploitatie. Zie hiervoor ook pagina 83 van de begroting. Voor de berekening van dit bedrag wordt gekeken naar de volgende risico's: prijsfluctuaties, vertragingen en vroegtijdig moeten afsluiten van projecten. Bij het bepalen van de hoogte wordt rekening gehouden met de marktomstandigheden die gelden voor de betreffende projecten, waaronder netcongestie.

Vraag 6.13:
Hoeveel sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen worden naar verwachting in 2027 daadwerkelijk opgeleverd, uitgesplitst naar de vijf kernen?

Antwoord:
Op basis van de huidige inschatting verwachten we in 2027 de volgende sociale huur- en koopwoningen op te leveren.

Opleveringen 2027	
Sociale huur	
Heesch	156
Loosbroek	0
Heeswijk-Dinther	64
Nistelrode	0
Vorstenbosch	14
	234
Sociale / Betaalbare koop	
Heesch	0
Loosbroek	0
Heeswijk-Dinther	127
Nistelrode	12
Vorstenbosch	0
	139

Vraag 6.14:
Welke specifieke maatregelen stimuleren in 2027 doorstroming van senioren, en welke budgetten en verwachte resultaten horen daarbij?

Antwoord:
Er zijn geen specifieke maatregelen binnen de gemeentelijke organisatie die in 2027 doorstroming van senioren bevorderen. Er zijn dan ook geen budgetten of verwachte resultaten mee gemoeid.
Doorstroming wordt vooral gestimuleerd door middel van het bouwen van levensloopbestendige woningen. En binnen de woningcorporaties waarbij voorrangs- en verhuisregelingen worden toegepast voor bijvoorbeeld 65+'ers.

Vraag 6.15:
Welk budget ondersteunt particuliere eigenaren bij isolatie, in het bijzonder in oudere woonwijken, en hoeveel huishoudens worden daarmee bereikt?

Antwoord:
Vanuit het Rijk zijn er via de Specifieke Uitkering Lokale aanpak isolatie (Spuk LAI) middelen beschikbaar gesteld voor gemeenten om een lokale isolatieaanpak op te zetten voor slecht geïsoleerde woningen met een lage WOZ-waarde. Bernheze heeft via de Spuk LAI € 2.830.738 ontvangen. Het Rijk stelt hierbij als voorwaarde dat

minimaal 1.481 huishoudens geholpen worden met het isoleren van hun koopwoning vanuit deze middelen.

Vraag 6.16:
Welke bedragen zijn voor 2027 geraamd voor maatregelen tegen hittestress en wateroverlast in de openbare ruimte, uitgesplitst per kern en project?

Antwoord:
De volgende bedragen zijn geraamd voor wateroverlast en klimaatbestendig inrichten openbare ruimte:
Nistelrode:

- Vervangen rioolstelsel en afkoppelen hemelwater Veerstraat, Nistelrode: ca € 150.000.
- Vergoten waterberging Zijlstraat-Abdijstraat, HD: € 50.000 volgend jaar.

Heeswijk-Dinther:

- Heilarensestraat (wateroverlastlocatie samen met groen): +/- € 100.000.
- Heilarensestraat (afkoppelen kolken + waterberging): € 25.000.
- Hertog Janstraat (afkoppelcoach): € 12.500 per jaar.
- Waterberging Avesteinstraat € 50.000.

Heesch:

- Standvoetbeker (vergroenen en afkoppelen kolken) toegekende subsidie: € 30.000.
- Beellandstraat (wateroverlast/berging + parkeren + groen): € n.t.b..
- Schoonstraat (extra waterberging realiseren + afkoppelcoach): € 50.000.

Afkoppelen gemeentelijk vastgoed:

- Vijfeiken + ‘t Kuipke Heesch met groen: € 31.359,42.
- MFA ’t Dorp Heesch: € 35.000.
- Heemkundekring Nistelvorst: € 15.000.

Vraag 6.17:
Welke knelpunten voor de verkeersveiligheid van fietsers en voetgangers krijgen prioriteit, met welk budget en welke planning?

Antwoord:
Ieder jaar wordt beoordeeld welke maatregelen voor de fiets en voetganger worden genomen. Op dit moment worden maatregelen getroffen op rotonde ’t Kruispunt in Heesch, waar het fietspad omgelegd wordt om de fietsveiligheid te verbeteren.
Ten behoeve van het Meerjarig Uitvoeringsplan Mobiliteit 2025-2030 wordt verspreid over de jaren budget gevraagd voor de uitvoering. Dit budget is gebaseerd op de ambities, speerpunten en acties uit het Programma Mobiliteit 2025-2035. In het uitvoeringsplan Mobiliteit zijn hiervoor projecten opgesteld.

Vraag 6.18: Welke monumenten en erfgoedlocaties krijgen in 2027 onderhoud of restauratie, wat kosten die werkzaamheden en is de dekking toereikend?
Antwoord: Voor de Rijksmonumenten van de gemeente zoals de molens Windlust in Nistelrode en Vorstenbosch is een jaarlijkse dotatie aan de voorziening groot onderhoud opgenomen van totaal € 24.000. Voor zover we nu kunnen inschatten is dit in combinatie met de te verkrijgen Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM) toereikend voor de geplande werkzaamheden. Voor de particuliere gemeentelijke monumenten is een bedrag van ruim € 45.000 beschikbaar (subsidies onderhoud monumenten) waar eigenaren voor verschillende herstelwerkzaamheden een beroep op kunnen doen. Welke werkzaamheden aan gemeentelijke monumenten worden uitgevoerd in 2027, is grotendeels afhankelijk van de eigenaren. Daardoor is vooraf geen volledig beeld beschikbaar van de uit te voeren werkzaamheden.

Vraag 6.19: Wanneer ontvangt de raad het concept van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, en waarvoor is het door ons genoemde bedrag van ruim € 6 miljoen in 2028 precies bestemd? Welke beslissingen neemt de raad afzonderlijk?
Antwoord: Het college organiseert voor uw raad op 7 januari 2027 een themabijeenkomst over het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Het concept-IHP wordt naar verwachting voorafgaand aan deze themabijeenkomst met de raad gedeeld. Het genoemde bedrag van ruim € 6 miljoen betreft een in de begroting opgenomen reservering voor onderwijshuisvestingsinvesteringen in 2028. Nadere uitwerking van de benodigde voorzieningen, investeringsbedragen en fasering maakt onderdeel uit van het concept-IHP. Het IHP zelf is een beleidsmatig kader. Voor de uitvoering van concrete huisvestingsprojecten worden afzonderlijke voorstellen aan de raad voorgelegd, waarbij de raad per voorstel in staat wordt gesteld een besluit te nemen over de benodigde investering en de bijbehorende financiële consequenties.

Vraag 6.20: Wat verandert het project Grip op het Sociaal Domein concreet ten opzichte van eerdere beheersingsmaatregelen? Welke meetbare financiële doelstelling is voor 2027-2030 opgenomen?

Antwoord:
Op basis van de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren is een meerjarige prognose opgesteld. Deze prognose laat een structurele stijging van de kosten zien van € 1.298.000 in 2027 ten opzichte van 2026, € 1.302.000 in 2028 ten opzichte van 2027, € 1.424.000 in 2029 ten opzichte van 2028 en € 1.707.000 in 2030 ten opzichte van 2029.

Bij het opstellen van de begroting is echter uitgegaan van een afvlakking van deze kostenontwikkeling. Om die reden zijn lagere structurele stijgingen geraamd. Voor 2027 is rekening gehouden met een stijging van € 1.298.000, voor 2028 met € 1.041.600, voor 2029 met € 996.800 en voor 2030 met € 1.024.200, steeds ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar.

Ten opzichte van de doorrekening is daarmee uitgegaan van een afvlakking van de kostenstijging van € 260.400 in 2028, € 427.200 in 2029 en € 682.800 in 2030. Het cumulatieve effect van de afvlakking bedraagt daarmee € 1.370.400.

Het doel van het project Grip op het sociaal domein is dat de kostenontwikkeling in de komende jaren minder sterk zal zijn dan op basis van de historische trend verwacht mag worden.

Deze afvlakking is gebaseerd op de verwachting dat het project Grip op het sociaal domein zal bijdragen aan een beheersing van de kostenontwikkeling. Hierbij merken wij op dat deze afvlakking een aanname betreft. Op dit moment kan nog niet worden onderbouwd in welke mate het project daadwerkelijk zal leiden tot lagere kostenstijgingen dan op basis van de historische trend wordt verwacht.

Vraag 6.21:
Wat verklaart de door ons genoemde stijging van de lasten voor openbaar groen met circa € 300.000? Welke onderhoudsniveaus, maaischema’s en maatregelen voor veiligheid en hinder worden gehanteerd?

Antwoord:
De stijging van de lasten voor openbaar groen wordt voornamelijk veroorzaakt door prijs- en loonontwikkelingen en de hogere beheerinspanning die nodig is om te voldoen aan de huidige eisen ten aanzien van kwaliteit, veiligheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Bernheze hanteert de vastgestelde kwaliteitsniveaus voor het groenbeheer, waarbij onderhoudsfrequenties en maaischema's zijn afgestemd op functie en gebruik van de verschillende groenvoorzieningen. De inzet is gericht op het behoud van een veilige, aantrekkelijke en toekomstbestendige openbare ruimte.

Vraag 6.22:
Wat verklaart de door ons genoemde daling van de post begraafplaatsen en crematoria van € 99.617 naar € 56.518? Welke gevolgen heeft dit voor onderhoud, dienstverlening en tarieven per kern?

Antwoord:
De grootste kostenpost binnen dit onderdeel betreft begraafplaats ’t Loo. Voor deze begraafplaats geldt het principe van gesloten financiering, waarbij eventuele tekorten op het saldo van baten en lasten worden onttrokken aan de hiervoor gevormde voorziening. Deze onttrekking wordt aan de uitgavenzijde gecorrigeerd, waardoor de gepresenteerde lasten een vertekend beeld kunnen geven van de daadwerkelijke kostenontwikkeling.

	2025	**2026**
Lasten	99.617	56.518
Baten grafrechten*	- 79.108	- 44.065
Saldo baten en lasten = nettolasten	**20.509**	**12.453**

* De baten uit grafrechten vertonen jaarlijkse schommelingen, omdat deze afhankelijk zijn van factoren zoals het aantal begravingen en bijzettingen, de uitgifte van nieuwe graven en de verlenging van bestaande grafrechten. Omdat deze ontwikkelingen niet jaarlijks gelijk zijn, kunnen de opbrengsten per jaar verschillen.

De daling van de netto-lasten tussen 2025 en 2026 wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere toerekening van ambtelijke capaciteit aan het taakveld begraafplaatsen en crematoria.

Vraag 6.23:
Kunt u de stijging van de overheadkosten met volgens ons meer dan € 400.000 uitsplitsen naar personele lasten, inhuur, ICT, huisvesting en overige posten, en vergelijken met relevante gemeenten?

Antwoord:
Overzicht lasten overheadkosten:

	2026	**2027**
Personele kosten	7.987.801	8.381.810
Algemene administratiekosten	263.782	274.085
Informatievoorziening en automatisering	2.779.888	2.717.266
Huisvesting	839.827	887.904
Overige	784.421	790.224
Totaal	**12.655.719**	**13.051.289***

* Dit bedrag wijkt af van het overzicht *Overhead* op pagina 63 van de Programmabegroting. In de programmabegroting wordt namelijk het saldo van baten en lasten gepresenteerd, terwijl hier wordt uitgegaan van de bruto lasten. Hierdoor ontstaat een verschil tussen beide overzichten.

Het is niet mogelijk om op basis van de beschikbare gegevens een betrouwbare vergelijking van de overheadkosten met andere gemeenten te maken. Gemeenten hanteren verschillende organisatorische uitgangspunten en verantwoordingswijzen, waardoor de opgenomen overheadkosten onderling niet één-op-één vergelijkbaar zijn

Bijlage 1 Overzicht subsidies 2024-2026 Internationale samenwerking

Subsidie-jaar	Organisaties	Subsidie t.b.v. project /activiteit	Subsidie 2024 in euro's	Subsidie 2025 in euro's	Subsidie 2026 in euro's
2024	Stg Samenwerking Bernheze Kobylin	Kerstpakketten/ouderenprojecten	844		
2024	Stg.Samen Vooruit door Kansen en Ontwikkeling (SKVO)	Jappineh Skillcenter een nieuw op te zetten praktijkschool waar jongeren een vakdiploma kunnen gaan behalen	3.600		
2024	Stichting Sulaweesjes	Christelijk basisschool, project vervangen ventilatie alle lokalen, waterdispenser, printers, meubilair	3.600		
2024	Ubomi Obutsha Nederland	Family Focus Program, financiele onafhankelijkheid UOC	3.600		
2024	Thamsanqa	Educatie van kinderen in township Port Elizabeth Zuid Afrika	2.700		
2024	Stichting Sahelp	Diverse projecten waaronder duurzaam leefmilieu , bijdrage voor 3-4 ha agro forestry: landbouw en bosbouw	3.600		
2024	Hands on the Future	Helping the Enkongu Primary School Kenia in Isinet	3.600		
2024	Stichting Vrienden van home of Hope St. Lawrence	Home of Hope biedt veilige tijdelijke plek waarbij kinderen voorzien worden in de 1e levensbehoeften,slaapvertrekken opknappen in Zambia, nieuwe matrassen	3.600		
2024	Stg Crags in beweging (voormalig Friends of Kurland)	Project schooljeugd: ondersteunen sportactiviteiten in dorp Kurland village en omliggende regio , ondersteunen onderwijs	3.600		
2024	Naaimachines voor Gehandicapten	Inzameling en restauratie oude naaimachines en verzorgen van naaicursus en verzending naar Kalwande Tanzania.	3.600		
2024	Stg Bogota zonder Honger	Het bieden van een warme maaltijd aan de straatkinderen in de wijk Egypto in Bogota	3.600		
2024	Medisch Werk Mumbai	Beginfase van de Zusters vd Heilige geest, onderdak en onderwijs bieden aan 100 meisjes uit de dorpen	3.600		
2024	Stichting Kinderen van Sri Lanka	renovatie van schoolbanken en toiletten school Pitipane	3.600		
2025	Stichting Samen Vooruit door Kansen en Ontwikkeling (SKVO)	Uitbreiding Tuinproject Kampassa		2.550	
2025	Stichting Sulaweesjes	Christelijk basisschool, uitbreiding klaslokalen door toename van leerlingen		3.400	
2025	Ubomi Obutsha Nederland	Family Focus Program, financiele onafhankelijkheid UOC		3.400	
2025	Thamsanqa	Educatie van kinderen in township Port Elizabeth Zuid Afrika		2.550	
2025	Stichting Sahelp	Div.projecten waaronder CECA Agro- foresty, Maia starterskits naaimachines, Aprodes jeugddact.		3.400	
2025	Hands on the Future	Helping the Enkongu Primary School Kenia in Isinet		3.400	
2025	Stichting Miss Maasai	Lesgeld schoolmeisjes Miss Maassai		3.400	
2025	Stichting Vrienden van home of Hope St. Lawrence	Home of Hope biedt veilige tijdelijke plek waarbij 105 kinderen voorzien worden in de 1e levensbehoeften, project 2025 : Renovatie van de spoel-kookkeuken		3.400	
2025	Stg Crags in beweging (voormalig Friends of Kurland)	Project schooljeugd: ondersteunen sportactiviteiten in dorp Kurland village en omliggende regio , ondersteunen onderwijs		3.400	
2025	Naaimachines voor Gehandicapten	inzameling en restauratie oude naaimachines en verzorgen van naaicursus en verzending naar Kalwande Tanzania. Bijdrage in de kosten van verscheping vd naaimachines en cursusuitvoering ter plaatse		3.400	
2025	Stg Bogota zonder Honger	Het bieden van een warme maaltijd aan de straatkinderen in de wijk Egypto in Bogota		3.400	
2025	Medisch Werk Mumbai	Beginfase vd Zusters vd Heilige geest, onderdak en onderwijs bieden aan 100 meisjes uit de dorpen		3.400	
2025	Stichting Kinderen van Sri Lanka	Vervangen van kapotte leermiddelen school Pitipane/kostenverg. Volgen vakopleiding		3.400	
2025	Stichting Solidair met India	Project 37947 - Schoolgeld 13 kinderen in de Nilgiry Mountains bij Ooty, Tamil Nadu, India		3.400	
2026	STg Samen Vooruit door Kansen en Ontwikkeling (SKVO)	Renovatie lokale borehole herstel vd watervoorzieining			2.924
2026	Stichting Sulaweesjes	Christelijk basisschool, uitbreiding klaslokalen om aan de toenemende vraag te voldoen, inmiddels 135 leerlingen			3.440
2026	Ubomi Obutsha Nederland	Kwalitatief programmamateriaal en voedselpakketten voor de deelnemers van het Family Focus Programma			3.440
2026	Thamsanqa	Educatie van kinderen in township Port Elizabeth Zuid Afrika			3.440
2026	Stichting Sahelp	Diverse projecten, waaronder het plattelandssontwikkelsproject : aanschaf pomp, buizen, zaaigoed voor families, ect			3.440
2026	Hands on the Future	Helping the Enkongu Primary School Kenia in Isinet, bouw toren voor watertank, schoolgeld kinderen			3.440
2026	Stichting Miss Maasai	Lesgeld schoolmeisjes Miss Maassai			3.440
2026	Stg.Vrienden van home of Hope St. Lawrence	Home of Hope project 2026 : Renovatie van een klaslokaal			3.440
2026	Stg Crags in beweging (voormalig Friends of Kurland)	Project schooljeugd: ondersteunen sportactiviteiten in dorp Kurland village en omliggende regio , ondersteunen onderwijs			3.440
2026	Naaimachines voor Gehandicapten	inzameling en restauratie oude naaimachines en verzorgen van naaicursus en verzending naar Kalwande Tanzania. Bijdrage in de kosten van verscheping vd naaimachines en cursusuitvoering ter plaatse			3.440
2026	Stg Bogota zonder Honger	Het bieden van een warme maaltijd aan de straatkinderen in de wijk Egypto in Bogota			3.440
2026	Medisch Werk Mumbai	Skill training & Caregiving for young slum women in Mumbai en het verlenen van thuiszorg voor senioren in Mumbai.			3.440
2026	Stichting Kinderen van Sri Lanka	Vervangen van kapotte leermiddelen, renovatie school Pitipane			3.440
2026	Stichting Solidair met India	Project 37260 - Schoolgeld 77 kinderen in Thiruvettriyur			3.440
			43.144	**45.900**	**47.644**

Pagina 1